

A MAGYAR MEZŐGAZDASÁG

ÉS ÉLELMISZERIPAR SZÁMOKBAN

Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium

6002

TARTALOM

3	Előszó
4	Helyünk Európában
7	Magyarország élelmiszergazdasága
8	A magyar mezőgazdaság adottságai
12	A mezőgazdaság eredményei
15	Erdőgazdálkodás
16	Vadgazdálkodás és halászat
17	Élelmiszeripar
18	A mezőgazdaság támogatottsága
20	Agrár-vidékfejlesztés, agrár- környezetgazdálkodás
24	Élelmiszerbiztonság, állat- és növényegészségügy
26	Agrárkereskedelem
28	Magyar szerepvállalás az Európai Unióban
30	Magyarország mezőgazdasági szakdiplomatái

Előszó

Eredményes, egyúttal rendkívül ellentmondásos évet zárt a magyar élelmiszergazdaság 2008-ban. A mezőgazdaság összességében növelni tudta kibocsátását, exportteljesítményét és számottevően nőtt a termelők jövedelme. A növénytermesztésben kimagaslóan jó terméseredmények születtek és ehhez, különösen az év első felében, az élelmiszerár-robbanás utóhatásainak köszönhetően kiugróan jó értékesítési átlagárak társultak. Ezzel szemben az állattenyésztés megszenvedte a magas takarmányárakat. A hús- és hústermékek fogyasztói áraiban nem tükröződött a jelentős költségtöbblet. A gazdasági megtorpanás miatt csökkenő reálbérek kemény árkorlátként megakadályozták, hogy a termelők a magas tartási, takarmányozási költségeket áthárítsák a fogyasztókra.

Az élelmiszeripar ugyanakkor két tűz közé került. A magas alapanyag-, illetve terményárak az egyik oldalon, és a nyomott átadási árak a koncentrált kiskereskedelmi láncok oldalán az élelmiszeripari jövedelemtömeg zuhanását okozták.

A mezőgazdaság költség- és jövedelemviszonyait a termeléshez felhasznált ipari termékek és szolgáltatások árainak rendkívüli emelkedése negatívan befolyásolta, ezért az agrárrolló romlott.

Agrárkivitelünkben rekord méretű kereskedelmi mérlegtöbbletet és a csatlakozás óta eltelt öt év legjelentősebb exportárbevételét sikerült elérnünk. Kedvezőtlen viszont, hogy csökkent a feldolgozott és alacsony feldolgozású termékek exporton belüli aránya.

A válság agrárgazdasági hatásairól is szólnunk kell. A 2008 októberében kirobbant pénzügyi, gazdasági világválság súlyos ipari, építőipari és szolgáltatási visszaesést hozott és recesszióba sodorta fő külpiacainkat is. Míg az ipari piacvesztés drámai méreteket öltött, addig az élelmiszergazdaság az év végén sem veszített piacokat, az agrárium gazdaságstabilizáló tényezővé vált Magyarországon. Megerősítette GDP-n belüli pozícióját, és több százalékponttal növelni tudta a nemzetgazdasági kivitelen belüli export-résarányát. Az agrárgazdaság felértékelődését erősíti, hogy nélküle a nemzetgazdaság már 2008-ban is csökkenő GDP-vel nézett volna szembe.

Az agrárgazdaság, alacsonyabb érintettsége ellenére szintén megérezte a pénzügyi, gazdasági válság negatív következményeit. A fő gondot a hitelhez jutás egyre nehezebbé válása és a pénzügyi források előteremtése jelentette. A termelés folytatásához és a fejlesztéshez nélkülözhetetlen hitelek elérhetősége tétele érdekében több hitelkonstrukciót dolgoztunk ki és léptettünk életbe, közösen az MFB Rt.-vel.

Gróf József
földművelésügyi és vidékfejlesztési miniszter

Helyünk Európában

Magyarország adottságai kedvezőek a mezőgazdasági termeléshez. Talajaink termékenyek, éghajlatunkon sok a napsütöses órák száma. Az ország teljes területének csaknem kétharmada mezőgazdasági művelés alatt áll. Az EU-tagországok között ennél magasabb értéket csak Dániában és Nagy-Britanniában találunk. Az elmúlt három évben a régi tagországok mezőgazdasági területe csökkenő tendenciát mutat, míg az új tagállamokban nem változott a megművelt terület aránya. Bár hazánk az EU-27 tagállamának összes mezőgazdasági területéből mindössze 3 százalékkal részesedik, több mezőgazdasági termék termelésében jelentős a szerepünk.

Az EU-27 átlagában a mezőgazdasági terület harmadrészen termelnek gabonát. A régi tagállamokban 30, az új tagállamokban jóval magasabb, 44 százalék a gabona termőterület aránya. Magyarországon a mezőgazdasági terület felén termelnek gabonát, aminél nagyobb arányt csak Lengyelország (53%), Dánia (54%) és Finnország (54%) esetében láthatunk.

A gabona terület az EU 27 tagállamában összesen 3,3 millió hektárral (5,7%-kal) növekedett 2008-ban, egyrészt a 2007-2008-as piaci év magas gabona árainak, másrészt a kötelező területpihentetés ideiglenes felfüggesztésének köszönhetően. Az unió 27 országának összes gabona területe 60,7 millió hektár volt, melyen 315 millió tonna gabona termett, 21 százalékkal több, mint az előző évben. A régi tagországokban 227,5 millió tonna, az új tagállamokban 87,5 millió tonna gabonát takarítottak be. Az Európai Unió összes gabona termőterületének 4,8 százaléka található Magyarországon, melyen az EU összes

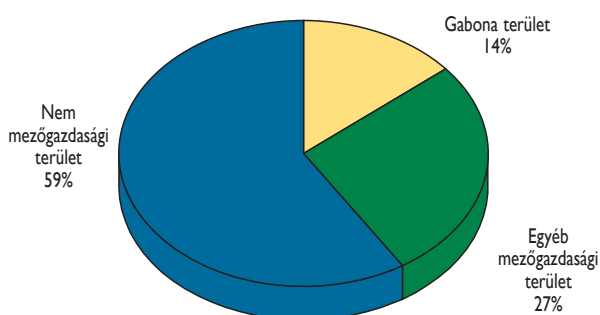
gabonatermésének 5,3 százaléka terem. A terület az uniós átlaghoz hasonlóan 5, a termés mennyisége viszont 75 százalékkal nőtt, elsősorban a kukoricának köszönhetően, melynek mennyisége az előző évihez képest több, mint kétszeresére emelkedett.

Az unió összes gabonatermésének 48 százalékát a búza, 21 százalékát az árpa, 20 százalékát a kukorica adta 2008-ban. Magyarországon a gabonatermés több, mint fele, 53 százaléka volt kukorica, 33 százaléka búza, és mindössze 9 százaléka árpa. 2008-ban az EU 27 tagállamában összesen 150 millió tonna búza termett, amiből Magyarország 5,6 millió tonnás termeléssel, 3,8 százalékkal részesedett. Az unió legnagyobb búzatermelő országainak sorában Magyarország a nyolcadik helyet foglalta el 2008-ban.

Legnagyobb mértékben (29,4%-kal) a kukorica betakarított mennyisége emelkedett 2008-ban, vetésterülete az előző évi 8,3 millió hektárról 8,9 millió hektárra nőtt. Átlaghozama is (7,1 tonna/ha) kiemelkedően magas volt, 2008-ban Franciaország és Olaszország után hazánkban termelt a legtöbb kukorica. Részesedésünk az összes területből 13,6, az összes termésből 14,3 százalék volt, az átlaghozam 5,2 százalékkal meghaladta az EU átlagot.

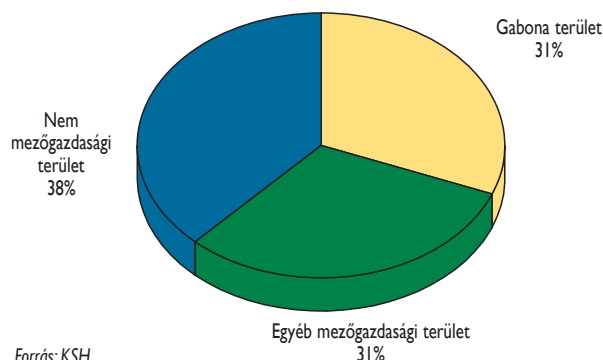
Az Európai Unió 27 országának olajnövény-területe, a becslések szerint 10,2 millió hektár, a teljes olajnövénytermelés 27 millió tonna volt, mindez az előző évhez képest 13,4 százalékos növekedést jelent. Magyarország részesedése az EU-27 2008. évi olajos mag terméséből meghaladta a 8 százalékot, Franciaország és Németország után nálunk volt a legnagyobb termés.

Az EU-27 összes területének megoszlása

Forrás: EUROSTAT

Magyarország összes területének megoszlása

Forrás: KSH

2008-ban folytatódott a cukorrépa vetésterületének csökkenése. Az Európai Unióban a cukorrépával vetett terület 15,2 százalékkal mérséklődött, a 2007. évi 1,8 millió hektárról 1,5 millió hektárra. Magyarország részese-e az EU cukorrépa termőterületéből alig több, mint fél százalék. A magyar cukorrépa vetésterület 2008-ban az uniós átlagnál jóval nagyobb mértékben, 77 százalékkal csökkent, mindössze 10 ezer hektár volt. A miénkhez hasonló mértékű terület-visszaesés más EU tagállamban nem történt. A két legnagyobb termőterülettel rendelkező országban – Németországban és Franciaországban – 10 százalék körüli volt a csökkenés, míg Lengyelországban megközelítette a 25 százalékot. Ezzel szemben Ausztriában – ha kis mértékben is, de – nőtt a cukorrépa termőterülete.

Az Európai Unió szarvasmarha-állománya az előzetes adatok alapján 2008 végén kevesebb volt, mint egy évvel korábban. Franciaországban – ahol a legtöbb szarvasmarhát tartják –, valamint Hollandiában és Lengyelországban nőtt az állomány, ugyanakkor az Egyesült Királyságban csökkent. Hazánkban a szarvasmarha-állomány enyhén mérséklődött, a 2008. december 1-jei 701 ezres állomány 4 ezerrel alacsonyabb volt, mint egy évvel korábban. A velünk szomszédos Ausztriában 8 ezerrel csökkent, míg Dániában 20 ezerrel nőtt a szarvasmarha-állomány az előző évhez képest.

Előzetes adatok szerint 2008 végén az EU-27 országainak sertésállománya 4,4 százalékkal volt alacsonyabb, mint 2007-ben, a fedezett kocák száma pedig 5,3 százalékkal csökkent. Az Európai Unió sertésállományának mintegy 2 százaléka található Magyarországon, hazánk az állomány nagysága szerinti rangsorban a 10. helyet foglalja el. 2008-ban a hazai sertésállomány az uniós átlagnál erősebben esett vissza. A sertéslétszám 2008 végén mindössze 3 millió 383 ezer volt, 13 százalékkal kevesebb, mint 2007 végén. Az anyakocák száma 11 százalékkal csökkent. Az állomány Belgium, Görögország és Hollandia kivételével minden tagállamban mérséklődött. Lengyelországban drasztikusan, 20 százalékkal esett vissza a sertések száma.

2008-ban az EU-27 országának baromfi-hús-termelése 0,8 százalékkal növekedett. Ezzel a baromfi-hús az egyetlen húsféleség, aminek esetében a kibocsátás a 2007-es évhez viszonyítva pozitív eredményt mutatott, köszönhetően a viszonylag kedvező áraknak és keresletnek. Az unióéhoz hasonló tendencia volt megfigyelhető Magyarországon. A baromfiágazatban a 2007. évi nyhe állomány-visszaesés után – az állattenyésztésben egyedülálló módon – jelentősebb emelkedés mutatkozott.

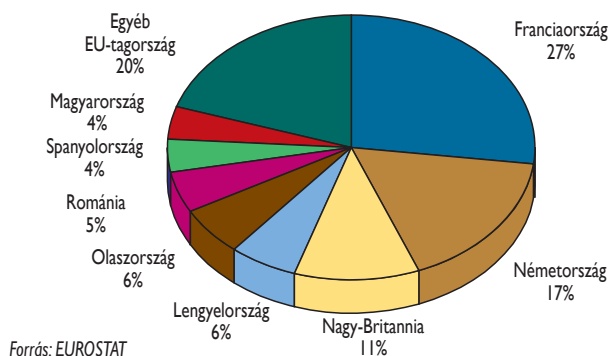
A tyúkfélék állománya 2007 decemberéhez képest több, mint 4 százalékkal gyarapodott.

A minden EU tagország által elkészített, egységes elvekre épülő Mezőgazdasági Számlarendszer (MSZR) fontosabb mutatói lehetőséget adnak a magyar és a többi uniós tagország mezőgazdaságának összehasonlítására.

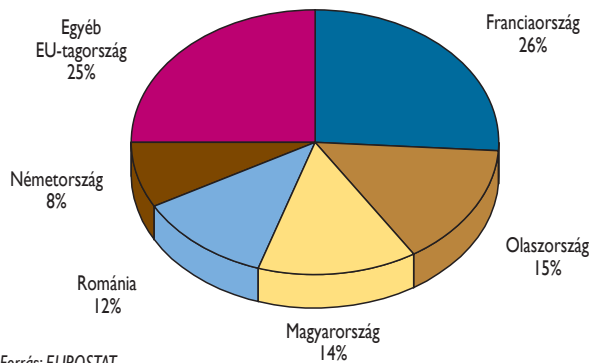
A 2008. évi előzetes MSZR eredmények szerint az EU-27 termelői áron (támogatásoktól mentesen) számolt összes kibocsátásának mindössze 16,9 százaléka származott 2008-ban a tizenkét új tagországból. A tizenkét tagállam mezőgazdasági kibocsátásának egyharmadát Lengyelország, 28,5 százalékát Románia, 12,2 százalékát pedig Magyarország adta. Az utóbbi három év átlagában Magyarországon az unió összes mezőgazdasági kibocsátásának 1,9 százalékát állították elő.

Az EU-27 átlagában a termelői áras kibocsátás alapján a két fő ágazat, az állattenyésztés és a növénytermesztés aránya 43:57 a növénytermesztés javára. A két ágazat részaránya országonként változatos képet mutat, az északi országoknál általában az állattenyésztés súlya

Az EU búzatermelésének megoszlása (2008)

Az EU kukorica-termelésének megoszlása (2008)

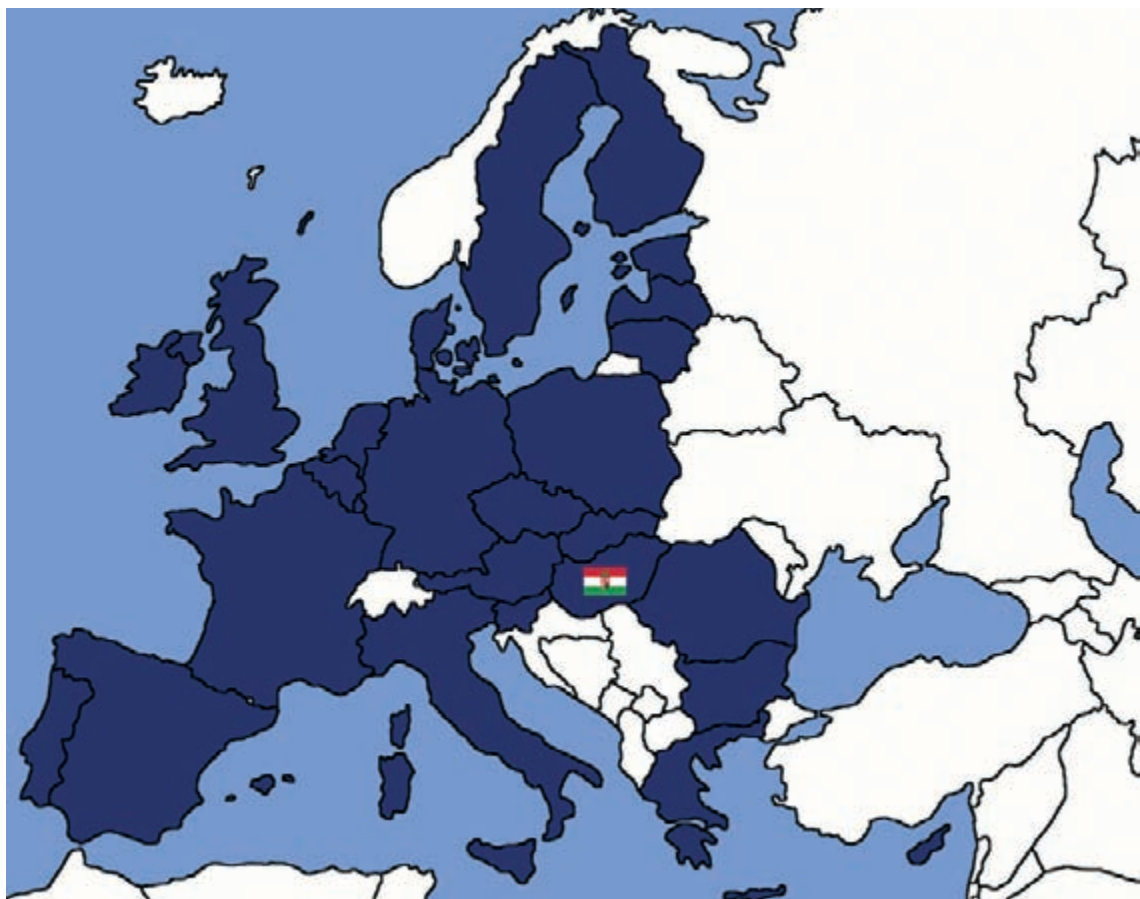
sokkal nagyobb, mint a mediterrán övezetben. A magyar mutató a déli országok mutatóihoz áll közel, egyre erősebben billen a növénytermesztés irányába (65%). 2008-ban az állattenyésztés az összes kibocsátásból már csak 35 százalékkal részesedett. A növénytermesztés súlya a hazaihoz hasonló vagy magasabb volt Romániában (74%), Görögországban (70%), Olaszországban (64%), Bulgáriában (64%) és Spanyolországban (63%).

Az egy hektár mezőgazdasági területre jutó termelői áron számított kibocsátás megmutatja a termelés intenzitásában rejlő különbségeket. A régi tagállamok 2008-ban egy hektáron átlagosan 2232 euró értékű terméket állítottak elő, a tizenkét új tagállamban ez a mutató csak 1179 euró, Magyarországon 1312 euró volt. A régi és az új tagországok területi intenzitása közötti különbség tehát mintegy kétszeres.

Az egységnyi munkaerőre vetített kibocsátást nézve még nagyobb az EU-15 tagországok előnye, mint a mezőgazdasági területre vetített kibocsátásnál. A régi tagországokban egy munkaerőegységre 2008-ban 55 300 euró

kibocsátás jutott, az újaknál pedig ennek alig egyötöde, 10 500 euró. Az uniós átlag 32 200 euró volt, a tagországok közül Bulgáriában, Romániában és Lengyelországban találjuk a legalacsonyabb értékeket, míg Dánia, Belgium és Hollandia érte el az egy munkaerőegységre jutó legmagasabb kibocsátást. A magyar érték 17 600 euró volt munkaerő-egységenként, amivel Magyarország csak hat tagállamot előzött meg.

Az MSZR adatai rávilágítanak a régi és az új tagországok mezőgazdaságának jövedelemtermelési sajátosságaiban rejlő eltérésekre. Az EU-15-ök termelői az újak által felhasznált ráfordítások többszörösét befektetve lényegesen nagyobb termelési értéket, kibocsátást állítanak elő. A ráfordításokat és különösen a munkaerőt nagyobb hatékonysággal használják fel. A 12 új tagország gazdálkodóinak jövedelme jelentősen emelkedett a csatlakozás után, és várhatóan tovább javul, amíg a támogatások el nem érik a régi tagországokban jellemző szintet. A fajlagos jövedelemben mutatkozó eltérés csökkentéséhez azonban a hatékonyság növelése is szükséges.

Magyarország élelmiszergazdasága

A mezőgazdaság hazánk nemzetgazdaságában tradicionálisan fontos szerepet tölt be. Az elmúlt két évtizedben a társadalmi-gazdasági átalakulás, valamint az ágazatok közötti, nemzetközi tendenciáknak megfelelő átrendeződések miatt a magyar agrárgazdaság nemzetgazdaságon belüli súlya, szerepe megváltozott. Az átalakulás kezdetén, 1989-ben a mezőgazdaság részesedése a GDP előállításból még 13,7 százalék volt, 20 év elteltével 3,7 százalékra mérséklődött. Az agrárgazdaság súlyának csökkenése a foglalkoztatásban és az exportbevételekben is tetten érhető.

A mezőgazdasági termelés volumene több évnyi folyamatos csökkenés után 2008-ban jelentősen, mintegy 27 százalékkal növekedett, elsősorban a gabonafélék és a gyümölcsök – a 2007. évi rendkívül alacsony bázishoz képest – kiugró volumennövekedésének köszönhetően. Ez azt eredményezte, hogy a 2006-2007. évi 3,4–3,5 százalékos aránnyal szemben 2008-ban a magyar mezőgazdaság nemzetgazdasági GDP-hez való hozzájárulása 3,7 százalékra ugrott. Ki kell azt is emelni, hogy a mezőgazdasági termelés bővülése nélkül az elmúlt évben a nemzetgazdasági GDP csökkent volna.

A GDP 3,7 százalékát előállító mezőgazdasági alapanyag-termelésen kívül azonban figyelembe kell venni az ehhez kapcsolódó többi tevékenységet is. A nemzetközi irányokhoz hasonlóan Magyarországon is áthelyeződött a

hangsúly az alapanyag-termelésről a szélesebb értelemben vett agrárgazdaság (agrobiznisz) termelést megelőző, illetve követő fázisaiba. Mindezt számításba véve, hazánkban az agrobiznisz aránya a GDP termelésben 12–13 százalékra tehető.

A mezőgazdaság munkaerő-ráfordításának nagysága – a korábbi évekhez hasonlóan – tovább csökkent, 5,6 százalékkal maradt el az előző évitől. A lakossági munkaerő-felmérés adatai szerint a mezőgazdaságban, a vad- és erdőgazdálkodásban, valamint a halászatban 174,1 ezer fő, az összes foglalkoztatott (4 millió fő) 4,5 százaléka dolgozott.

Az élelmiszeriparban alkalmazásban állók átlagos létszáma 2008-ban 99,3 ezer volt, 3,2 százalékkal kevesebb, mint 2007-ben.

Az élelmiszergazdaság az EU-csatlakozás után a beáramló import miatt a korábrinál kisebb, az utóbbi két évben azonban már ismét megnövekedett összeggel javította a külkereskedelmi egyensúlyt. A mezőgazdasági-, élelmiszeripari termékek, ital és dohányáru külkereskedelmi forgalmának egyenlege 2008-ban már 376 milliárd forint volt. Az élelmiszer-kivitel többletét nagy mennyiségével és magas árszínvonalával főként a gabonaexport növelte. A jövőt illetően azonban figyelmeztető tendencia, hogy folyamatosan mérséklődik az élelmiszer kivitelén belül a feldolgozott élelmiszerek aránya.

Az élelmiszergazdaság aránya a nemzetgazdaságban

Év	A mezőgazdaság részaránya			Az élelmiszeripar részaránya			Mezőgazdasági-, élelmiszeripari termékek, ital, dohányáru			Fogyasztói árindex előző év = 100,0	
	a foglalkoztatásban %	a bruttó hazai termék (GDP) termelésben	a beruházásban	a foglalkoztatásban %	a bruttó hazai termék (GDP) termelésben	a beruházásban	részaránya		külkereskedelmi forgalmának egyenlege, milliárd Ft		
							a fogyasztásban	az exportban			
										folyó áron, %	
2003	5,5	3,7	6,1	3,9	2,7	3,6	26,6	6,5	303,2	102,7	104,7
2004	5,3	4,1	4,3	3,6	2,4	3,7	26,1	6,0	223,1	106,5	106,8
2005	5,0	3,6	4,5	3,6	2,2	3,6	25,1	5,8	181,1	102,5	103,6
2006	4,9	3,5	4,2	3,6	2,1	3,1	25,8	5,5	214,8	107,7	103,9
2007	4,7	3,4	3,7	3,4	2,0	3,2	26,8	6,3	360,5	111,5	108
2008	4,5	3,7	4,7	3,3	1,9	2,5	26,5	6,7	376,0	110,2	106,1

Forrás: KSH, AKI

A magyar mezőgazdaság adottságai

Magyarország természeti adottságai a mezőgazdasági művelés szempontjából az átlagosnál kedvezőbbek, ami jó minőségű és megfelelő mennyiségű terméseredmények elérését teszi lehetővé. Ennek révén évezredes múlta visszatekintő agrárkultúra alakult ki.

A magyar mezőgazdaság üzemstruktúrájára a nagyfokú változatosság jellemző, szinte minden gazdálkodási forma megtalálható benne. Sajátossága a kétpólusú gazdaság szerkezet, amit a nagyobb méretű gazdaságok és a kisüzemek jelentenek. A társas vállalkozások közül a korlátozott felelősségű társaság a legjellemzőbb gazdálkodási forma. A szövetkezetek száma évről évre csökken.

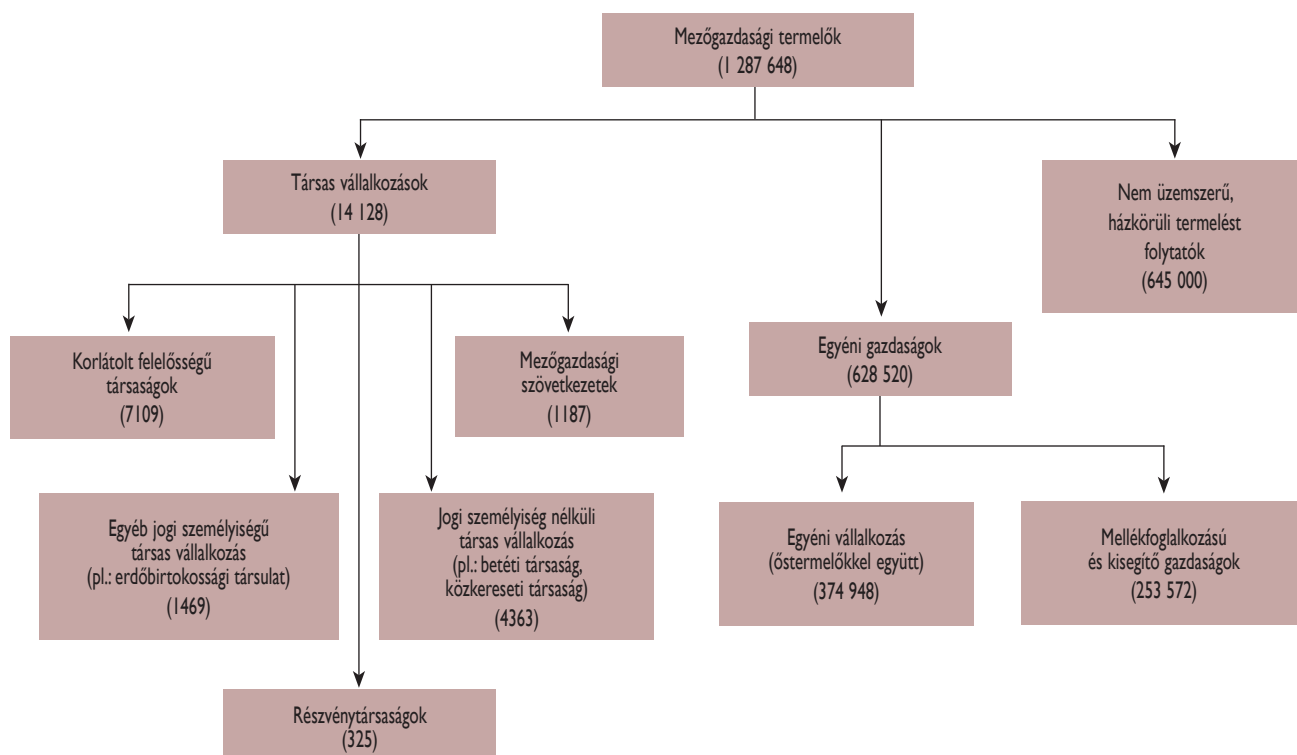
Hosszú évek tendenciájának megfelelően mérséklődik a mezőgazdaságban a vállalkozások munkaerő-felhasználása. Az egy fő foglalkoztatásával regisztrált 361 ezer vállalkozás (általában östermelő) túlnyomó többsége már

korábban is végzett mezőgazdasági tevékenységet, munkaviszonyból származó jövedelme vagy nyugdíja kiegészítése végett.

A Gazdaság szerkezeti Összeírás (GSZÖ) adatai szerint több, mint 600 ezer egyéni gazdaság működik a mezőgazdaságban. Bár számuk évről évre csökken, a magyar háztartások még mindig csaknem egynegyede valamilyen formában érdekelt a mezőgazdasági termelésben.

Magyarországon 2005 elejéig 100 termelői értékesítő szervezet (TÉSZ) alakult. Bár az összeolvadások miatt számuk mára 60 alá esett, a termelői bázis növekedett. A TÉSZ-ek többsége így versenyképes nagyságúra erősödött. A rajtuk keresztül forgalmazott tagi áru értéke 2007-ben 29,4 milliárd forint volt, ez az összeg 2008-ban 34,5 milliárd forintra emelkedett. A zöldség-gyümölcs

A mezőgazdasági ágazat résztvevői 2008-ban

Forrás: KSH adatok alapján AKI számítás

ágazat 2008. évi mintegy 200 milliárd forintos árbevételéből a TÉSZ-ek és a termelői csoportok tagi áruja több, mint 17 százalékkal részesedett.

Cél, hogy a termelői szerveződések minél nagyobb mértékben vállalják át a piac szervezését, valamint a termelők érdekeinek megfelelő képviseletét, ezáltal is tovább javítva piaci alkupozíciójukat. A hatékonyság növelése érdekében egyes területeken tovább kell ösztönözni újabb termelői szerveződések létrejöttét, újabb termelő tagok integrálását, illetve a kisebb szervezetek ésszerű összeolvadását. Rajtuk keresztül növelhető a technikai és technológiai színvonal, fejleszthető a szaktanácsadás. A TÉSZ-ek igényei alapján létrejöhet a piaci szemléletű alkalmazott kutatás és szakemberképzés. Általuk erősíthető az őstermelői tevékenység sajnálatosan alacsony szintű átláthatósága és kialakítható az ágazatspecifikus marketingtevékenység. A termelői szervezetek megerősödése nem csak az egyre növekvő friss zöldség-gyümölcs piac fejlődését segítené, hanem a – jelenleg többségi külföldi tulajdonban lévő – feldolgozóipar érdekeltségét is növelné a magyar termékek iránt.

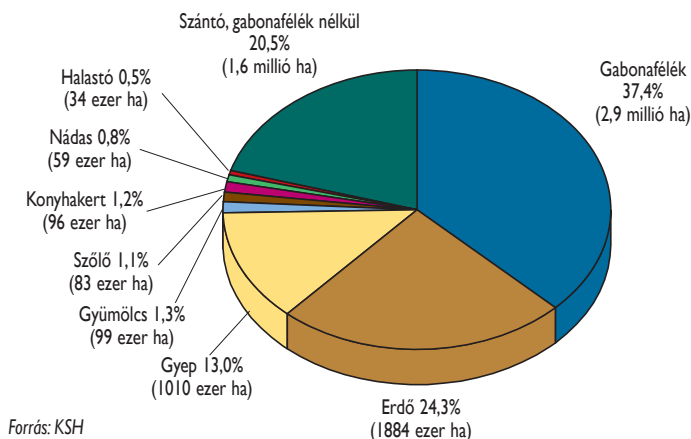
Magyarország összes területe 9,3 millió hektár, melyből az erdők, nádasok és halastavak területét is magában foglaló termőterület nagysága 7 millió 768 ezer hektár volt 2008-ban. Az európai országokkal összehasonlítva magas, 62 százalék feletti a mezőgazdasági terület aránya, amely 2008-ban 5 millió 790 ezer hektárt tett ki. A mezőgazdasági terület 78 százaléka szántóterület, 17 százaléka gyepek. A konyhakert, a gyümölcsös és a szőlőterület együttesen alig 5 százalékos részarányt képvisel.

A rendszerváltás után a mezőgazdasági tulajdonviszonyok, a földhasználati módok és üzemformák is markánsan átalakultak. A kárpótlás, a részarány-tulajdonú földkiadás, illetve a termelőszövetkezetek átalakítása és az állami gazdaságok privatizációjának következményeként a mezőgazdaságban a magántulajdon szerepe megnövekedett.

A birtokstruktúrában 2008-ban már lényeges változás nem volt tapasztalható. A magánszemélyek és szövetkezetek földhasználatát valamelyest mérséklődött, míg a gazdasági társaságoké nőtt. Az egy földhasználóra jutó terület a szövetkezetek esetében mintegy 5 százalékkal csökkent egy év alatt. A magánszemélyek esetében a szíveségi használat, gazdasági társaságok esetében a haszonbérlet jogcímen művelt termőföld mennyisége emelkedést mutat. A saját tulajdon aránya minden gazdasági szereplő esetében visszaesett.

A birtokszerkezet javítása céljából működteti a kormány a Nemzeti Földalapot, amihez közel 2 millió hektár

A termőterület művelési ágankénti megoszlása (2008)

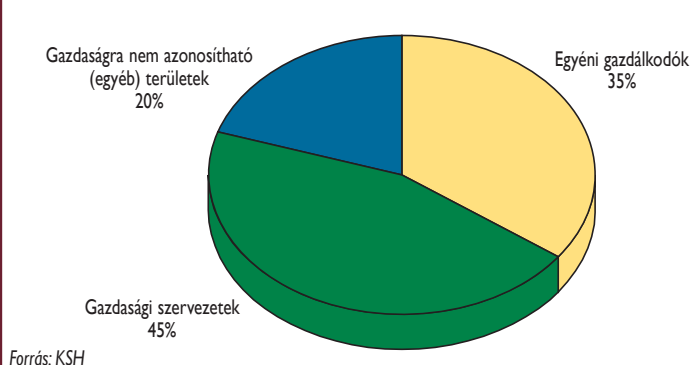
A földhasználat megoszlása a különböző szektorok között

Földhasználók	Összes terület	Fajlagos terület
Magánszemélyek	3 294 260	9,38
Szövetkezetek	340 052	307,46
Gazdasági társaságok	2 715 843	302,53
Egyéb	284 647	102,06

(hektár)

Forrás: FVM

Földhasználat gazdálkodási formák szerint (2008)

termőföld-vagyon tartozik, melyből 1,2 millió hektár feletti az erdőterület. A célt a termőföldért életjáradékot programmal, egyösszegű vásárlásokkal és értékesítésekkel, valamint nyilvános haszonbérleti pályázatokkal valósítják meg.

Az elmúlt években a földpiac lassú élénkülése tapasztalható, leginkább a nagyobb kiterjedésű, egybefüggő szántók és erdők keresettek. A beékelődő, szórtan elhelyez-

Földár régiókénti bontásban				
	(ezer Ft/ha)			
Régió	Szántó	Gyep	Szőlő	Gyümölcs
Közép-Magyarország	449	333	471	680
Közép-Dunántúl	398	180	1030	836
Nyugat-Dunántúl	415	290	579	910
Dél-Dunántúl	596	239	1696	882
Észak-Magyarország	379	115	1945	1019
Észak-Alföld	441	127	399	832
Dél-Alföld	365	221	425	476
Magyarország	439	192	948	791
Forrás: AKI Tesztüzemi Rendszer				

A szántóföld ára aranykorona-érték és régiók szerinti bontásban				
	(ezer Ft/ha)			
Régió	17 AK alatt	17-30 AK	30 AK felett	Összesen
Közép-Magyarország	383	482	590	449
Közép-Dunántúl	293	413	443	398
Nyugat-Dunántúl	368	426	466	415
Dél-Dunántúl	522	544	753	596
Észak-Magyarország	344	400	304	379
Észak-Alföld	292	444	919	441
Dél-Alföld	302	371	406	365
Magyarország	361	433	647	439
Forrás: AKI Tesztüzemi Rendszer				

kedő, kisméretű, illetve a rendezetlen tulajdonviszonyú területek iránt kisebb érdeklődés mutatkozik. 2008-ban az inflációt meghaladó mértékben, átlagosan 7 százalékkal növekedtek a földárak. Egy hektár szántóterület piaci ára átlagosan 439 ezer forint volt. A földbérleti díjak 12 százalékkal emelkedtek 2008-ban. Egy hektár szántó bérleti díja átlagosan 22 522 forint volt.

A szántóterület ára régiókon belül is nagy szórást mutat, amit elsősorban a földminőség befolyásol.

A mezőgazdasági munkaerő-felhasználás sajátossága, hogy a gazdasági szervezetekben általában napi 8 órás, folyamatos foglalkoztatás valósul meg, az egyéni gazdaságokban ezzel szemben jelentős a részmunkaidős és az időszakos munkát végzők aránya. Az összes munkaerő-ráfordítás az évi 1800 munkaórával egyenértékű éves munkaerőegységgel (ÉME) fejezhető ki, amely a töredék-idejű munkavégzést teljes munkaidősre számítja át.

A fő jövedelemszerző tevékenység alapján számított lakossági munkaerő-felmérés adatai szerint 2008-ban országosan 3879,4 ezer főt foglalkoztattak, 1,2 százalékkal kevesebbet, mint 2007-ben. Ezen belül a mezőgazda-

ságban, a vad- és erdőgazdálkodásban, valamint a halászatban 174,1 ezer fő, a foglalkoztatottak 4,5 százaléka dolgozott. Ha azonban figyelembe vesszük az egyéni gazdaságokban a háztartások tagjai által végzett nem fizetett munkavégzést is, összesen annyi időt kötött le a mezőgazdasági tevékenység végzése, mintha 434 ezren egész évben teljes munkaidőben dolgoztak volna.

2008-ban a mezőgazdaságban 24,4 százalékkal emelkedett a beruházások volumene, folyó áron 228,2 milliárd forint volt a teljesítményérték. A nemzetgazdaságban ugyanebben az évben 4791 milliárd forintot fordítottak fejlesztésekre, ami összehasonlítva áron 3 százalékkal kevesebb, mint egy évvel korábban. A mezőgazdasági beruházások dinamikájának mozgatórugója az agrártámogatás és annak mértéke. Abban az évben, amikor a hazai és az uniós költségvetés jelentősebb összegeket fordított a fejlesztések támogatására, számottevően bővült, korszorosódott az eszköz- és berendezésállomány.

Az agrotechnika területén gondot jelent az alacsony szintű talajerő-visszapótlás, vagyis a kemikáliák használatának visszaesése, valamint az állattartás drasztikus csökkenéséből adódó mérsékelt szerves trágya-felhasználás. Ugyanakkor ez az EU-átlagnál alacsonyabb környezetterhelést „eredményez”.

Az 1980-as évek közepén Magyarországon az egy hektárra kijuttatott műtrágyamennyiség meghaladta a hektáronkénti 270 kilogrammot. Az 1990-es évek elején ez a mennyiség töredékére esett vissza (35–45 kg/ha). Emellett a nitrogén-felhasználás arányának megnövekedésével egyoldalúvá vált a műtrágyázási gyakorlat. A foszfor és a kálium használata minimálisnak tekinthető, messze elmarad a technológiailag kívánt mennyiségtől. Az elmúlt években csupán lassú pozitív irányú elmozdulás volt megfigyelhető, a fajlagos műtrágya-felhasználás 100 kg/ha körül mozog.

Magyarországon az öntözhető terület már az 1970-es években megközelítette a 400 ezer hektárt. A mezőgazdaságban a nyolcvanas években megkezdődött és a rendszerváltás után felerősödött negatív folyamatok hatására ez a terület is gyökeresen megváltozott. Az 1990-es évek birtokszerkezet-váltását követően a '80-as években végrehajtott meliorációs és öntözés-fejlesztési beruházások jó része amortizálódott, gazdátlanra vált, az infrastruktúra elhanyagolt állapotba került. Mindezek hatására mára a vízjogi engedéllyel rendelkező terület 206 ezer hektárra csökkent, ami az összes termőterület 2 százalékát teszi csak ki.

Az öntözés magyarországi helyzetét tovább árnyalja, hogy az öntözhető területnek is egyre kisebb hányadán

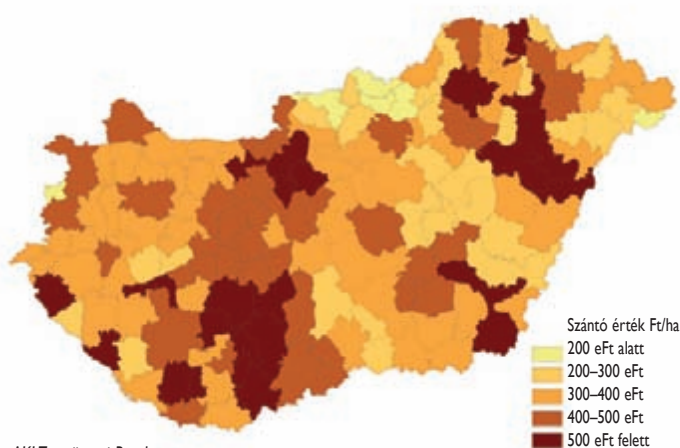
folyik tényleges vízkijuttatás. Míg az aszályos 2002–2003-as években meghaladta a 120 ezer hektárt a megöntözött terület, addig a hasonlóan száraz 2008-ban már csupán kevesebb, mint 80 ezer hektáron öntöztek a gazdálkodók.

A 2007/2008. tanévben alap- és középfokú iskolai rendszerű szakképzésben 183 szakképző iskolában folyt mezőgazdasági, illetve élelmiszeripari szakmacsoportos szakiskolai és szakközépiskolai oktatás, valamint a szakképző évfolyamokon folyó szakképzés. Összesen közel 40 ezer tanuló vett részt ilyen oktatásban, amely demográfiai, illetve munkaerő-piaci okok miatt 15 százalékos csökkenést jelent az előző tanévhez képest. Az iskolák többségének fenntartói a megyei, illetve a települési önkormányzatok.

Az FVM fenntartásában jelen pillanatban 18 korábban önálló iskolát tömörítő 3 agrárszakképző központ működik, amelyek mintegy 250 tanulócsoporthoz (osztályhoz) közel 6200 fős diákközösség részére 60 szakon, szakmában képeznek az agrárterületre szakembereket. Az iskolák munkája túlmutat a közvetlen képzési kötelezettségen, hiszen a felnőtt- és továbbképzés mellett rendkívül jelentős nemzetközi szakmai kapcsolatokkal is rendelkeznek. Fontos feladatuk a szaktanácsadás, a tanüzemi mintagazdaság, a bemutató-gazdaság, valamint a logisztikai központ működtetése.

Az agrárágazati szakemberellátás kiemelkedően fontos területe a felsőoktatás. A 2000. évi felsőoktatási intézményhálózat-átalakítás (integráció) következtében az agrárágazati egyetemi és főiskolai képzés 2008-ban 7 egyetem és 5 főiskola keretében 14 egyetemi és 8 főiskolai karon folyt.

A szántóföld ára kistérségenként

Forrás: AKI Tesztüzemi Rendszer

Főbb mezőgazdasági gépek értékesítése*

(darab)

Megnevezés	Értékesítés mezőgazdasági felhasználóknak				
	2004	2005	2006	2007	2008
Traktorok összesen	1506	2040	1827	3244	3261
Gabonakombájnok	184	323	212	442	412
Pótkocsik	365	487	382	544	691
Ekék	416	565	500	748	645
Műtrágyaszóró gépek és adapterek	524	660	647	955	849

*használtgép-értékesítés nélkül

Forrás: AKI adatbázis

A mezőgazdaság eredményei

A Mezőgazdasági Számlarendszer (MSZR) alapján a mezőgazdaság teljes kibocsátása 2008-ban 1933 milliárd forint volt. Folyó áron számítva ez 15,2 százalékos emelkedést jelent az egy évvel korábbihoz képest. Volumene 27,3 százalékkal volt magasabb az előző évinél. A különbség oka leginkább a gabonák és a gyümölcsfélék árcsökkenésére vezethető vissza.

A növényi termékek bruttó termelési értéke támogatásokkal együtt számolva a jelentős árcsökkenés ellenére is 17,9 százalékkal növekedett 2008-ban. Az állatok és állati termékek együttes kibocsátása pedig csak az áremelkedés miatt lett magasabb 11,8 százalékkal. Az állattenyésztés részaránya a mezőgazdaság bruttó termeléséből 2008-ban 32,5 százalék volt.

Növénytermesztés

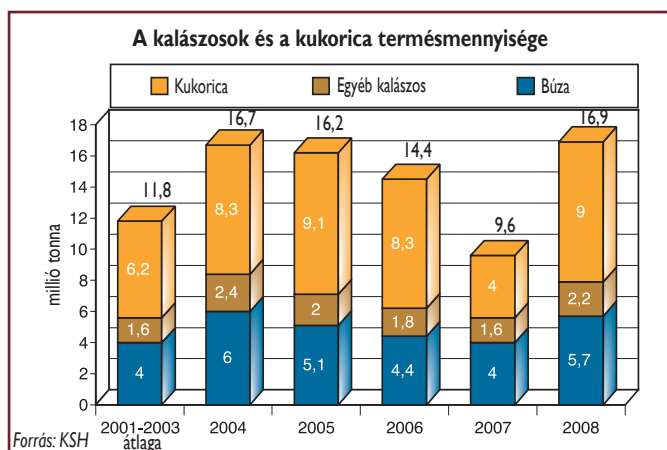
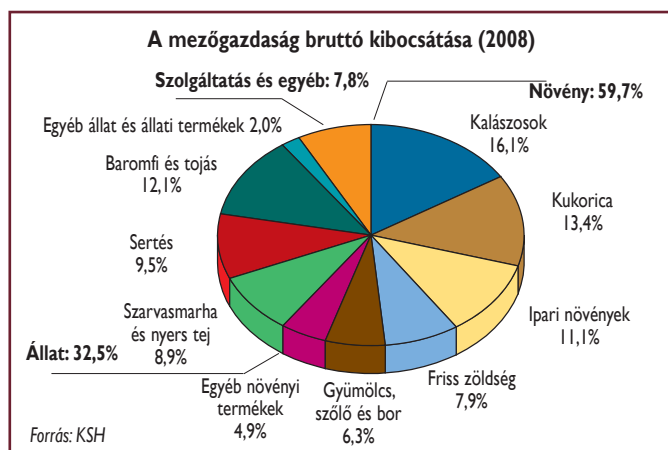
A gyenge 2007-es év után ismét kedvező természeti feltételek adódtak a növénytermesztéshez, amelyek hatására kimagaslóan jó terméseredmények születtek 2008-ban. A növényi termékek termelésének volumene összességében több, mint 40 százalékkal nőtt.

Gabonából 2008-ban az előző évinél 143 ezer hektárral (5%-kal) nagyobb területről, 2,9 millió hektárról 16,9 millió tonnát takarítottak be. Valamennyi gabonaféle termésátlaga növekedett az előző évhez képest (a kalászosoké több, mint egyharmaddal, a kukoricáé pedig kétszeresére), termésmennyiségük meghaladta az eddigi rekordnak számító 2004. évet. Kalászos gabonából összesen 7,9 millió tonna termelt, 41 százalékkal (2,3 millió tonnával) több, mint 2007-ben, és ez csupán 6 százalékkal maradt el a 2004. évitől.

Az utóbbi években a gabonafélék vetésszerkezeti aránya kisebb ingadozás és átmeneti csökkenés mellett is stabil maradt. Kiemelkedő a napraforgó és a repce térnyerése, miközben a cukorrépa vetésterülete – az EU-szabályozás változásai miatt – visszaszorult.

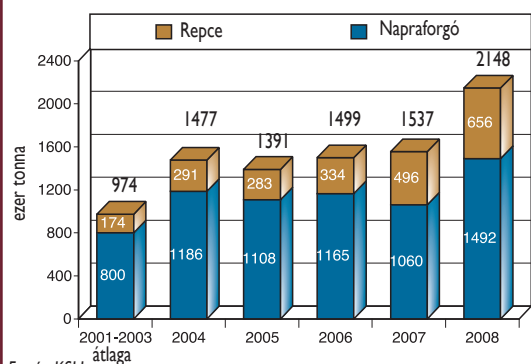
A legfontosabb kalászos gabonából, a búzából 2008-ban 5,7 millió tonna termelt, 1,7 millió tonnával (41%-kal) több, mint egy évvel korábban.

A mezőgazdasági termékek bruttó kibocsátása						
Megnevezés	2007	2008	2008/2007, %		2007	2008
	milliárd Ft, folyó áron		Folyó	Változatlan	A bruttó kibocsátás megoszlása,%	
			áron			
Növénytermesztés és kertészet	978,8	1153,7	117,9	147,0	58,3	59,7
Állattenyésztés	561,6	628,1	111,8	98,7	33,5	32,5
Mezőgazdasági szolgáltatás	90,6	99,4	109,7	104,5	5,4	5,1
Nem mezőgazdasági másodlagos tevékenység	47,1	51,6	109,6	103,3	2,8	2,7
Mezőgazdasági kibocsátás összesen	1678,1	1932,8	115,2	127,3	100,0	100,0
Forrás: KSH						

Az olajosmagvak termésmennyisége

Forrás: KSH

Az árpatermés mennyisége 1,5 millió tonna lett, ami 44 százalékos növekedés az előző évhez képest. Rozsból 112 ezer tonna, zabból 182 ezer tonna termelt. Az 503 ezer tonna tritikálé 32 százalékkal haladta meg az előző év gyenge termését. Kukoricát az átmeneti 2007. évi visszaesés után ismét 10 százalékkal nagyobb területen termeltek. A hektáronkénti 7470 kilogrammos termésátlag több, mint duplája az egy évvel korábbinak, a betakarított termésmennyiség 9 millió tonnát tett ki, ami az elmúlt évek egyik legmagasabb eredménye.

Napraforgóból az előző évinél 7 százalékkal nagyobb területen 38 százalékkal több, 1,5 millió tonna termelt. A repce betakarított területe 9 százalékkal negyedmillió hektarra nőtt. A 656 ezer tonnás termés mennyisége 34 százalékkal haladta meg a 2007. évit, a korábbi évek eredményeit pedig a területi növekedés okán két-háromszorosan felülmúlta.

Kertészet

Magyarország a zöldség- és gyümölcsstermesztés területén a jó természeti kondícióknak köszönhetően nagy hagyományokkal rendelkezik. Az íz- és zamatanyagokban rendkívül gazdag magyar termékek keresettek az európai piacon.

A 2007. évinél 2 százalékkal kisebb területen, 89 ezer hektáron 1818 ezer tonna mennyiségben termeltek zöldségféléket 2008-ban. Ez 3 százalékos növekedést jelent. A csemegekukorica termésmennyisége ebből 537 ezer tonnát tett ki. Paradicsomból 206 ezer tonnát termeltek, a vöröshagymatermés 67 ezer tonna volt, míg zöldborsó 148 ezer tonnát takarítottak be.

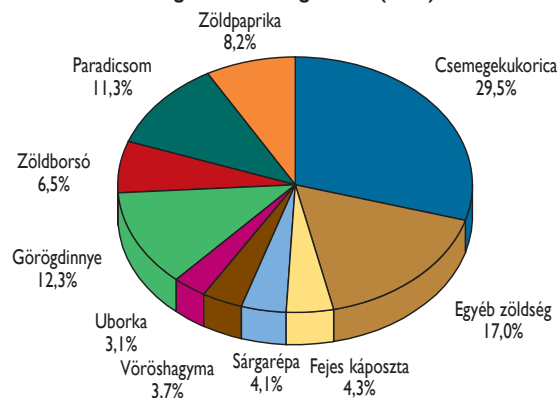
A 2007. évinél valamivel kisebb területen, 99 ezer

hektáron termeltek gyümölcsöt az elmúlt évben.

A 2008. évi 840 ezer tonnás termés az előző évi 2,3-szorosa. A gyümölcstermést alapvetően meghatározó almából 3,3-szoros mennyiséget, 569 ezer tonnát takarítottak be. Közel kétszeresére nőtt a körte (22 ezer tonna), 1,8-szorosára a szilva (56 ezer tonna) mennyisége, de egyik sem érte el a visszaesés előtti 2006. évi szintet. Az őszibarack és a kajsi terméseredménye csak 17–23 százalékkal volt magasabb, a meggy viszont 58 százalékos termésnövekedést mutatott, és ezzel az elmúlt évek egyik legmagasabb eredményét, 68 ezer tonnát ért el.

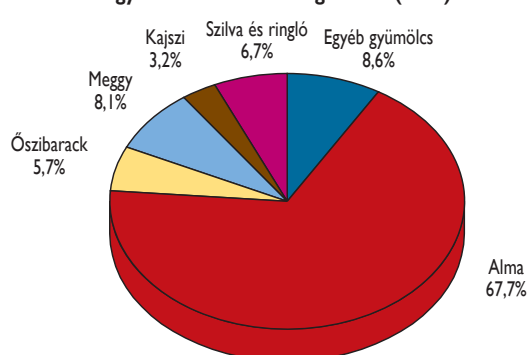
Több évnyi folyamatos csökkenés után enyhén emelkedett az összes szőlőterület, amely 2008-ban 83 ezer hektárt tett ki. A hektáronkénti 7,5 tonnás termésátlag a 2007. évinél 6 százalékkal magasabb, 570 ezer tonnás össztermést eredményezett. Ennek megfelelően a bortermelés is emelkedett, a jó szőlőtermés 3,8 millió hektoliter bor előállítását tette lehetővé.

A zöldségtermelés megoszlása (2008)

Forrás: KSH

A gyümölcsstermesztés megoszlása (2008)

Forrás: KSH

Állattenyésztés

Az állattenyésztési ágazatokat az elmúlt 20 évben negatív folyamatok jellemezték. Az állomány csökkenése 2008-ban is folytatódott, azonban állatfajonként nagy eltérések mutatkoztak.

A szarvasmarha-állomány enyhén mérséklődött, a 2008. december 1-jei 701 ezres állomány 4 ezerrel alacsonyabb volt, mint egy évvel korábban. A tehénállomány a 2008-ban még kedvezően alakuló nyers tej árakra visszavezethetően kissé emelkedett, 2008 decemberében 324 ezer darab volt. A húshasznú marhák száma egy év alatt 4 ezerrel gyarapodott, az elmúlt 3 évben negyedével lett több az állomány.

A sertések száma az elmúlt tíz évben 3,8 és

5,8 millió között ingadozott, az utóbbi három évben 4 millió alatt maradt. Az ország sertésállománya 2008 decemberében mindössze 3 millió 383 ezer volt, ami 13 százalékkal kevesebb, mint a 2007. év végén. További állománycsökkenésre lehet számítani amiatt, hogy az anyakocák száma 11 százalékkal, 230 ezer darabra esett vissza. Az ágazat romló jövedelmezőségét jelzi a kisebb méretű üzemek reakciója, melyek rugalmasabban képesek termelésük visszafogására, beszüntetésére. Az állománycsökkenés 2008. évi felgyorsulását főként a takarmányok nagyarányú drágulása okozta.

A juhállomány 2008. december 1-jén 1 millió 236 ezer volt, ami gyakorlatilag megegyezik az egy évvel korábbival. Az anyajuhok száma 13 ezerrel 964 ezerre csökkent.

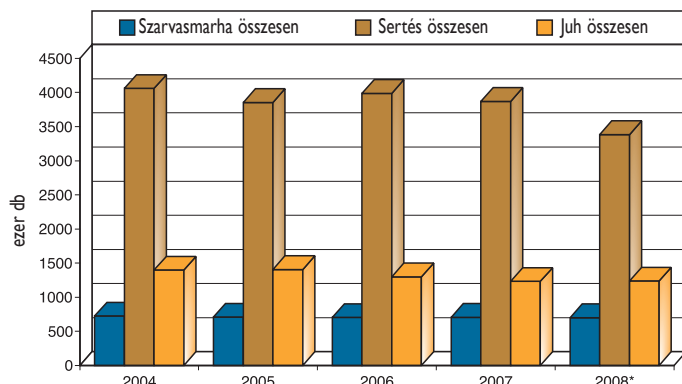
2008. december 1-jén az ország loállománya 58 ezer volt. Ennek jelentős része szabadidős tevékenység eltöltését (sport, hobbi, turizmus), valamint génmegőrzési célokat szolgál. A lóhúsfogyasztás – egészséges volta ellenére – hazánkra nem jellemző.

A baromfiágazatban a tyúkfélék állománya 31,2 millióra duzzadt a 2008. év végére, ami 2007 decemberéhez képest több, mint 4 százalékos gyarapodást jelentett. Libából 17, kacsából 30 százalékkal többet, pulykából viszont 19 százalékkal kevesebbet tartottak a gazdaságok 2008 decemberében, mint egy évvel korábban. A baromfiállomány közel kétharmada vágóállat.

A vágóállat-termelés 2008-ban az előzetes adatok szerint 1,4 millió tonna volt, 18 ezer tonnával (1%-kal) kevesebb, mint az előző évben. Ennek a 45 százalékát képviselő vágósertés-előállítás 4 százalékkal, 617 ezer tonnára mérséklődött, az állománycsökkenésből eredő intenzív kivágások miatt csak a későbbiekben várható a hazai sertések vágásának nagyobb ütemű visszaesése. A vágóállat-termelésből a sertéséhez hasonló súlyal részesedett a vágóbaromfi, melynek mennyisége az előző évhez viszonyítva 2 százalékkal, 629 ezer tonnára növekedett. A vágómarha-termelés 2 százalékkal 89-ről 87 ezer tonnára mérséklődött 2007-ről 2008-ra. Vágójuhból 5 százalékkal termeltek kevesebbet, mint az előző évben.

A 2008-ban megtermelt tejmennyiség az előző évhez képest nem változott, 1,8 milliárd liter volt. Ebből 1,43 milliárd liter tejet vásároltak fel, amely 2,7 százalékos növekedést jelent az előző évhez képest. A tyúktojásból 2,9 milliárd darabot, 1 százalékkal többet termeltek a gazdaságok, mint 2007-ben. A nyersgyapjú termelése (4,5 ezer tonna) 2 százalékkal maradt el az előző évitől. A méztermelés (22,4 ezer tonna) 40 százalékkal növekedett.

Az állatállomány alakulása (2008)

Forrás: KSH

Vágóállat- és állattermék-termelés

Megnevezés	2006	2007	2008
Vágóállat, ezer t	1372	1396	1378
Ebből: vágómarha	84	89	87
vágójuh	20	21	20
vágósertés	613	643	617
vágóbaromfi	632	616	629
Hal, ezer t	21	21	20
Tehéntej, millió l	1796	1794	1790
Tyúktojás, millió db	2956	2843	2871
Nyersgyapjú, t	4689	4603	4502
Egy tehénre jutó tejtermelés, l	6506	6693	6781
Egy juhra jutó gyapjútermelés, kg	3,6	3,8	3,9
Egy tyúkra jutó tojástermelés, db	205	218	215

Forrás: KSH

Erdőgazdálkodás

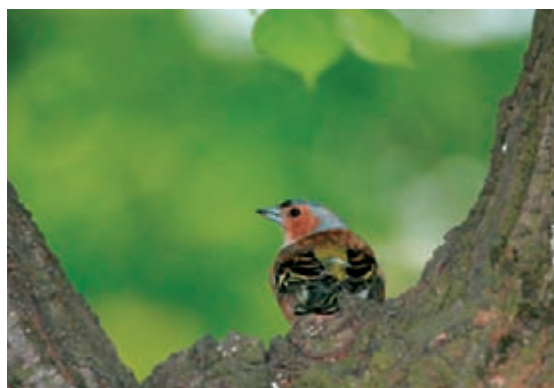
Az erdőgazdálkodás összetett, sokrétű tevékenység. Egyrésztől jövedelmet biztosít a tulajdonosok számára a fakitermelés, az erdei termékek gyűjtése, a vadgazdálkodás révén, másrésztől igazodva a társadalmi igényekhez, biztosítja az erdők természet-, környezetvédelmi és közjóléti célú szerepét. Az erdővagyon védelmét és a fenntartható erdőgazdálkodást a magyar állam hosszú távra (legalább tíz évre) szóló körzeti erdőtervek készítésével biztosítja.

Magyarországon az erdőgazdálkodási célú terület 2030 ezer hektár, ebből erdővel borított 1903 ezer hektár, az erdőültség pedig 20,5 százalék. Ezzel a részarány-nal az erdő a szántó után a második legnagyobb területű művelési ág az országban.

A termőhelyi viszonyokkal összhangban, jelenleg Magyarországon az erdőterület közel 87 százalékát lombos állományok borítják, s a fennmaradó 13 százalékát fenyő. Az elkövetkező években, hasonlóan a korábbi évtizedekhez, a fenyő részarányának további lassú csökkenése várható. Az erdőterület 57 százalékát őshonos fajok, 43 százalékát idegenföldi, meghonosodott fajok (akác, fenyők) vagy klónozott fajták (nemes nyár) foglalják el.

Az erdők fakészlete, a 2008. december 31-ei adatok szerint 351,9 millió köbméter. Köszönhetően a hosszú távú tervek alapján folytatott erdőgazdálkodásnak a fakészlet 1980 óta mintegy 100 millió köbméterrel nőtt.

Az állami tulajdonú erdőkben folyó gazdálkodás szakmai színvonala összességében jó. Az állami erdők kezelése összhangban van a társadalom által elvárt, és az erdő-, valamint a természetvédelmi törvényben megszabott szakmai követelményekkel. A magán és közösségi tulajdonban lévő területek gazdálkodása vegyes képet mutat.

A fakitermelés alakulása				
				(ezer m ³)
Szektor	2005	2006	2007	2008
Állami	4749	4701	4332	4457
Magán	2395	2282	2253	2528
Közösségi	24	22	24	38
Összesen	7168	7005	6609	7024

Forrás: MgSzH Központ Erdészeti Igazgatóság

A közel 33 ezer, erdőgazdálkodásban általában járatlan gazdálkodó jellemzően kis területeken gazdálkodik (az átlagos üzemméret 20 hektár körüli). Az erdőgazdálkodók mögött mintegy 300 ezer fős erdőtulajdonosi kör áll. Szélsőséges esetekben egy-egy erdőrészetnek akár több, mint száz tulajdonosa is lehet, akiknek érdekei, az erdejük jövőjére vonatkozó elképzeléseik nem feltétlenül esnek egybe. A szakirányítói rendszer bevezetése és az integrátori hálózat kiépítése jelentős javulást eredményezett a korábbi évek gazdálkodási színvonalához képest.

Az ágazat legfontosabb bevételi forrása a fakitermelés. 2008-ban a kitermelt fatömeg 7 millió bruttó köbméter volt, miközben az erdőtervek 10,4 millió köbméterre adtak volna lehetőséget. (Az éves folyónövedék ugyanakkor 13,1 millió m³.)

Az erdőgazdálkodók 2008-ban hozzávetőlegesen 100 ezer hektár erdőterületen folytattak fahasználati tevékenységet, amiből a véghasználattal érintett terület valamivel több, mint 32 ezer hektárt tett ki.

A Nemzeti Erdőtelepítési Program hosszabb távon – 35–50 év alatt – 683 ezer hektár, az Új Magyarország Vidékfejlesztési Program a 2007–2013 közötti időszakban pedig 70 ezer hektár erdőtelepítéssel számol az uniós támogatásokra alapozottan. A 2007–2008-as tenyésztési évben a támogatási forrásoknak köszönhetően 7332 hektár új erdő telepítésére került sor. Az új erdőtelepítések hozzájárulnak a mezőgazdaság szerkezetátalakításához, az ökológiai adottságokhoz jobban igazodó földhasználatához, a vidékfejlesztéshez, a foglalkoztatási gondok enyhítéséhez, a belvízveszéllyel rendszeresen fenyegetett térségek védelméhez, a környezet, a táj és az élővilág megővéséhez is. A magyar erdők egészségi állapota megfelelő, de az előző évhez képest enyhén romlott. Az erdők hosszabb távon az egészségesebb emberi környezet kialakítását is elősegítik.

Vadgazdálkodás és halászat

A vadgazdálkodás alapvető célja a vadállomány hasznosítása, a természettudatos, kiegyensúlyozott szabályozás. A kiemelkedő minőségű nagyvadállomány és a jól szervezett vadászati szolgáltatások miatt a magyar vadászat, vadgazdálkodás világhírnévre tett szert.

A vadgazdálkodás árbevétel- és jövedelemtermelő képessége a 2008/2009. vadászati évben tovább javult, az ágazat országos mérlege az előző évekhez hasonlóan 2,7 százalékos pozitív egyenleggel zárt, 16,6 milliárd forint bevétel és 16,2 milliárd forint kiadás mellett. A külföldi bérlövés és szolgáltatás kismértékben csökkent, míg a belföldi 24 százalékkal nőtt.

A vadgazdálkodás támogatására 2008-ban összesen 250 millió forint állt rendelkezésre. Ebből 191,5 millió forintot az élőhely-fejlesztés támogatására, 20,5 millió forintot a vadászati kultúra támogatására, 31 millió forintot az Országos Vadgazdálkodási Adattár 2008. évi finanszírozására, 7 millió forintot a Magyar Vízivad Monitoring működtetésére fordítottak.

A nagyvadállomány állományszabályozásának eredményeként enyhén csökkent a reálértéken számított mezőgazdasági vadkár, a teríték viszont nagyobb lett. Az elmúlt éveket tekintve 2008-ban volt a legmagasabb a nagyvad-fajok szaporodási száma, ami a kedvező időjárásnak és a természetes tápláléki-nalat bővülésének köszönhető. A 2009 februárjában becsült vadlétszám az utóbbi évtizedek legmagasabb adatait mutatta.

A tógazdasági haltermelés 2008-ban 20 ezer tonna volt, ebből az étkezési haltermelés mintegy 13,7 ezer tonna. Az intenzív termelésnél lehalászott étkezési hal közel 2 ezer tonna. Az intenzíven termelt fajok közül mára egyértelműen az afrikai harcsa (94%) tekinthető a fő halnak, aminek termelése jelentős növekedést mutat. Élőhal exportunk évek óta csökken, elsősorban az étkezési ponty és busa exportjának visszaesése miatt. A belső fogyasztás meghatározó halfaja a ponty, aminek stagnáló belföldi termelése az elmúlt évihez hasonló mennyiségű importot tett szükségessé.

Az Országos Halászati Adattárban 2008-ban 1600 halászati vízterületet tartottak nyilván, 140 369 hektár összes területtel, melyből 139 515 hektár a hasznosított. A természetes vizekből és a víztározókból származó halászmennyiség 2007-hez képest több, mint 5 százalékkal emelkedett.

Az európai országok átlagához képest alacsony a hazai halfogyasztás, de az utóbbi években folyamatosan növekszik, 2008-ban 4,2 kg/év/fő volt.

Az ágazati marketing kommunikációs program – az 1999-ben meghatározott célokkal egyezően – a hazai halfogyasztás, kiemelten a minőségi magyar hal és haltermékek fogyasztásának növelését célozza. Közösségformáló, hagyományteremtő céllal évről évre megrendezik az elmúlt években elindított halfőző versenyeket, halétel készítési bemutatókat, sőt számuk egyre növekszik. Az események célja, hogy a látogatók megismerkedjenek a magyarországi halgazdálkodással, s a minőségi magyar hal iránti bizalom erősödésével egyre több halat fogyasszanak.

A vadgazdálkodás ágazati mutatói				
Megnevezés	Becsült februári vadállomány (ezer db)			
	2006. évre	2007. évre	2008. évre	2009. évre
Gímszarvas	69,2	76,9	85,0	87,1
Dámszarvas	21,8	23,9	25,9	26,7
Őz	310,4	312,0	340,4	349,5
Muflon	9,2	10,1	9,9	10,5
Vaddisznó	77,7	77,8	95,6	99,3
Mezei nyúl	535,2	472,1	522,9	523,6
Fácán	796,9	723,7	790,4	795,6
	Vadállomány-hasznosítás, teríték (ezer db)			
	2005/2006. év	2006/2007. év	2007/2008. év	2008/2009. év
Gímszarvas	36,7	32,0	34,0	36,2
Dámszarvas	8,9	8,4	9,3	9,7
Őz	89,9	80,6	79,5	86,1
Muflon	2,8	2,3	2,6	2,9
Vaddisznó	79,5	64,4	94,0	94,4
Mezei nyúl	105,1	89,3	95,7	104,0
Fácán	474,0	361,6	432,8	421,0

Forrás: Országos Vadgazdálkodási Adattár

A halászat legfontosabb termelési adatai			
Megnevezés	2006	2007	2008
Tógazdaság és intenzív üzemek			
Halastó-üzemelt terület (hektár)	23 878	24 302	24 248
Étkezési haltermelés (tonna)	14 687	15 865	15 687
Természetes vizek és víztározók			
Hasznosított terület (hektár)	133 948	135 852	139 515
Teljes zsákmány (tonna)	7172	6669	7027
Összes étkezési hal (tonna)	21 859	22 534	22 714

Forrás: AKI, HAKI

Élelmiszeripar

Az élelmiszeripar a magyar nemzetgazdaság hagyományosan fontos ágazata. A négy főnél többet foglalkoztató vállalkozások adatai alapján a folyó áron számított bruttó termelési érték 2082 milliárd forint volt, az előző événél 80 milliárd forinttal több. A feldolgozóiparon belül az élelmiszeripar részaránya évek óta zsugorodik, 2002-ben még 14,9 százalékot képviselt, ami 2008-ra 8,8 százalékra csökkent.

Az élelmiszeripari ágazatban drasztikus mértékű jövedelemcsökkenésnek lehetünk tanúi: a 2002. évi 97 milliárd forintos adózás előtti eredmény 2003-ra már 71 milliárd forintra csökkent és ez a tendencia a továbbiakban is folytatódott. 2006-ban már csak 52 milliárd forint volt az adózás előtti eredmény, míg 2007-re 21 milliárd forintra redukálódott, 2008-ra 7,4 milliárd veszteséggel zárt. A kiváló okok közül az élelmiszeripar termelésének csökkenése és a költségnövekedés (energia, szállítás, alapanyag) említendő, amely a késztermékek árában nem realizálódott. A beszerzési árak tehát már „európai” szinten vannak, a fogyasztói áraknak azonban korlátot szabnak az alacsony lakossági jövedelmek.

Az élelmiszeriparban 2008-ban a 4 fő feletti regisztrált vállalkozások száma 2713 volt, ami a 2007. évi adatokhoz viszonyítva emelkedést mutat. Az élelmiszeripari vállalkozások zöme (több, mint 80%-a) továbbra is 10 főnél kevesebbet foglalkoztató mikro vállalkozás. A 10–49 főt foglalkoztató kisvállalkozásokkal együtt az élelmiszeripar vállalkozásainak 96 százalékát adják. A vállalkozások közel fele egyéni vállalkozás (46,3%). A jogi személyiségű társas vállalkozások több, mint egyharmadnyi arányt (41%) képviselnek, ezek döntően korlátozott felelősségű társaságok.

Az élelmiszeriparban foglalkoztatottak száma is folyamatos csökkenést mutat, míg az 1990-es évek elején a nemzetgazdaság közel 9 százalékát foglalkoztatta az ágazat, addig 2006-ra már csak 4,5, 2007-re 3,8, 2008-ra 3,6 százaléknak biztosított munkát. A legtöbbjüknek munkát adó ágazatok: a sütőipar, a húsipar, a baromfihús-feldolgozás és a tejtermékgyártás. Az élelmiszeriparban alkalmazásban állók átlagos létszáma 2008-ban 99,3 ezer fő volt, 3,2 százalékkal kevesebb, mint 2007-ben. A feldolgozóipar ágazati rangsorában létszám tekintetében az élelmiszer-, ital, dohány gyártása ágazat a 2. legnagyobb foglalkoztató, a jövedelemviszonyok tekintetében azonban az élelmiszeripar csak a 10. helyet foglalja el.

A legfontosabb élelmiszeripari szakágazatok bruttó termelési értéke és részaránya (2008)

Szakágazat	Bruttó termelési érték, Mrd Ft	Részarány, %
1. Tejfeldolgozás	229,6	11,0
2. Hús-, baromfihús-készítmény gyártása	192,6	9,3
3. Gyümölcs-, zöldségfeldolgozás	191,3	9,2
4. Baromfihús feldolgozása, tartósítása	166,1	8,0
5. Húsfeldolgozás, tartósítás	156,1	7,5
6. Üdítőital gyártása	153,5	7,4
7. Kenyér, friss tésztaféle gyártása	104,1	5,0
8. Takarmánygyártás/haszonállat-eledelel gyártása (hobbiállat-eledelel gyártása nélkül)	96,2	4,6
9. Sörgyártás	94,7	4,5
10. Tea, kávé feldolgozása	85,6	4,1
11. Malomipari termék gyártása	78,6	3,8
12. Édesség gyártása	30,1	1,4
1–12. Összesen	1578,5	75,8
Élelmiszer, ital, dohány gyártása összesen	2082	100,0

Forrás: KSH

Az egyes jelentősebb élelmiszeripari szakágazatok termelésének volumenindexe (2008)

Növekvő termelésű szakágazatok	Volumen-index (előző év = 100%)	Csökkenő termelésű szakágazatok	Volumen-index (előző év = 100%)
Tea, kávé feldolgozása	104,8	Gyümölcs-zöldségfeldolgozás	99,8
		Üdítőital gyártása	96,9
		Kenyér, friss tésztaféle gyártása	96,4
		Hús-, baromfihús-készítmény gyártása	92,4
		Tejfeldolgozás	94,0
		Édesség gyártása	90,8

Forrás: KSH

A főbb szakágazatokon belül a legmagasabb a külföldi tőke aránya a sör- (96%), az üdítőital- (82%), a hús-, baromfihúskészítmény- (68%) és a tejtermék-gyártásban (66%). Az elmúlt években folyamatosan vonul ki a külföldi tőke az élelmiszeriparból, a 2000. évi 62,7-ről 2006-ra 47,1 százalékra esett vissza, azóta stagnál. 2008-ban a tejiparban 12,4 milliárd forintra csökkent a 2003-ban még 50 milliárd forintot meghaladó külföldi tőkeérték.

A mezőgazdaság támogatottsága

A 2008. évben agrár- és vidékfejlesztési támogatások címén 426 milliárd forint kifizetés történt. Ez az összeg 2,2 százalékkal elmaradt az előző évitől. Ennek oka az Új Magyarország Vidékfejlesztési Program tervezettnél alacsonyabb keretfelhasználása.

A támogatások 36 százalékát (154 milliárd forintot) a központi költségvetés, 64 százalékát (272 milliárd forintot) pedig az EU pénzügyi alapjai biztosították. A központi költségvetésből származó összeg 2008-ban 19 százalékkal (35 milliárd forinttal) elmaradt a 2007. évi szinttől, ellenben az EU-forrásból származó összeg 10 százalékkal (25,6 milliárd forinttal) magasabb volt, mint egy évvel korábban.

Az agrárgazdaság 2008. évi teljesítményét támogatta, az agrár- és vidékfejlesztési támogatási célok megvalósítását elősegítette, hogy mind a hazai, mind az uniós források folyamatosan rendelkezésre álltak. Támogatási jogcím felfüggesztésére nem került sor, sőt az évközben keletkezett új igények (fagykár, gabona, állatjóléti ügyek stb.) kezelésére is mód nyílt.

2007. május 1-jétől már csak a közösségi szabályoknak teljes mértékben megfelelő, bejelentett, notifikált nemzeti támogatások tarthatók fenn. A 2007/2008. években 38 támogatási konstrukció működött, amelyekből kilenc a Bizottság notifikációja, 10 mezőgazdasági, 10 általános, illetve egy halászati de minimis EK-rendelet, 8 pedig csoportmentességi EK-rendelet alapján került meghirdetésre.

A kizárólag nemzeti forrásból működő támogatások szerepe évről évre csökken, mivel egyes támogatási célok a Nemzeti Vidékfejlesztési Terv, az Agrár- és Vidékfejlesztési Operatív Program, valamint az Új Magyarország Vidékfejlesztési Program intézkedéseiben folytatódtak, illetve folytatódnak. A közös agrárpolitikával nem egyeztethető célok támogatása megszűnt, csupán a determinációk 2011-ig történő rendezését szolgáló előirányzatok működnek.

2008-ban a kizárólag nemzeti forrásból működő támogatások több, mint 90 százaléka a Folyó kiadások és jövedelem támogatások jogcímén került kifizetésre. A jogcím – nagyságrendjéből adódóan – mind a nemzeti, mind a fejezeti költségvetésben meghatározó jelentőségű. Az eredeti előirányzat 95 milliárd forint volt, mely az évközi módosítások és átcsoportosítások folytán 101,6 milliárd forinttal teljesült. A támogatási előirányzat többek között a következő főbb támogatási konstrukciók működtetését szolgálta:

- kiegészítő területalapú támogatás (top-up);
- állatjóléti támogatások;
- közösségi agrármarketing programok;

Agrár- és vidékfejlesztési támogatások 2007-ben és 2008-ban (millió forint)		
Az előirányzat neve	Kifizetések	
	2007	2008
Nemzeti támogatások	151 697,70	112 777,30
Állattenyésztési támogatás	686,3	769,4
Erdészeti feladatok támogatása	7244,2	827,6
Halgazdálkodás támogatása	427,7	1
Termőföldvédelem támogatása	726	370,9
Vadgazdálkodás támogatása	412,3	79,5
Állat- és növénykártalesítés	1419,40	1021,70
Árfolyamkockázat és EU által nem térített kiadások	33 559,70	5400,10
Erdőtelepítés, átalakítás, fásítás támogatása	950,5	714,5
Fejlesztési típusú támogatások	3380,70	1281,90
Folyó kiadások és jövedelem támogatások	97 471,10	101 615,80
Nemzeti agrárkár-enyhítés	5419,8	694,9
EU társfinanszírozással működő támogatások	116 014,90	109 679,10
Méhészeti Nemzeti Program	469,9	456,6
Igyál tejet program	342,5	378,9
Egyes speciális szövetezések támogatása	372	417,2
Nemzeti Vidékfejlesztési Terv	66 835,70	9911,80
SAPARD intézkedések	1398,3	-
Új Magyarország Vidékfejlesztési Program	18 704,20	84 803,00
Agrár- és Vidékfejlesztési Operatív Program	27 892,30	13 000,80
Halászati Operatív Program	-	0
Egyes állatbetegségek megelőzése	-	224,7
Uniós programok ÁFA fedezete	-	486
Az EU által közvetlenül folyósított támogatások	167 966,40	203 796,70
Piaci intézkedések	47 974,30	39 586,60
Egységes területalapú támogatások (SAPS)	119 992,10	156 173,00
Elkülönített cukortámogatás	-	8037,10
MINDÖSSZESEN	435 679,00	426 253,10

Forrás: FVM

- ipari alma-termesztők csekély összegű (de minimis) támogatása;
- erdészeti szakirányító vállalkozások, magán erdőtulajdonosok részére nyújtott támogatás;
- mezőgazdasági hitelek kamattámogatása stb.

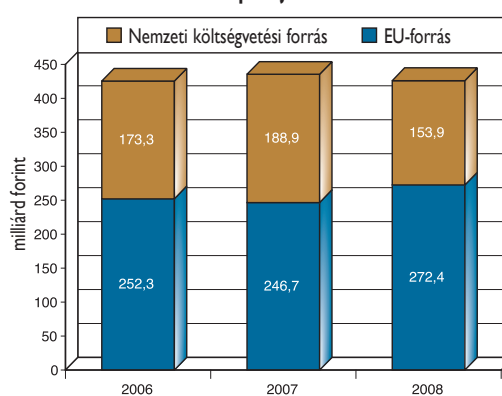
Az EU társfinanszírozással működő támogatások kiemelt programjai a Nemzeti Vidékfejlesztési Terv (NVT), az Új Magyarország Vidékfejlesztési Program (ÚMVP), valamint az Agrár- és Vidékfejlesztési Operatív Program (AVOP).

A Méhészeti Nemzeti Program a méhészeti termékek termelésének és forgalmazásának javítására irányult. A kifizetett támogatások összege – melyhez azonos nagyságrendű EU közvetlen támogatás párosult – 456,6 millió forint volt. Az Igyál tejet program tárgyevi felhasználása 378,9 millió forintot tett ki. Az Egyes speciális szövetkezesek (TÉSZ, BÉSZ) támogatására 417,2 millió forint került felhasználásra.

Évközben nyitott új előirányzat volt 2008-ban az Egyes állatbetegségek ellenőrzése, felszámolása, valamint az uniós programok áfa-fedezete. Az állatbetegségek ellenőrzése, felszámolása előirányzatból 224,7 millió forint, az uniós programok áfa-fedezete előirányzatból 485,9 millió forint kifizetésére került sor.

Az EU által közvetlenül térített támogatások kifizetéseinek összege 2008-ban 203,8 milliárd forint volt, mely a legjelentősebb tétele az agrártámogatásoknak. A közvet-

Agrár- és vidékfejlesztési támogatások forrás eredet szempontjából

len uniós támogatások főbb jogcímeinek teljesítése 2008-ban a következő volt:

- közvetlen területalapú támogatások (SAPS) 156,2 milliárd Ft,
- elkülönített cukor támogatás 8,0 milliárd Ft,
- agrárpiaci támogatások 39,6 milliárd Ft.

2008-ban vált általánosan lehetővé a támogatási kérelmek elektronikus úton történő beadása, ami máris meghozta eredményét. A 95 százalékban így beadott kérelmek megkönnyítették a jogosultság ellenőrzését és a kifizetéseket jelentősen felgyorsították.

Agrár-vidékfejlesztés, agrár-környezetgazdálkodás

Magyarország Európai Unióhoz való csatlakozását követően az Európai Mezőgazdasági Orientációs és Garancia Alap (EMOGA) által támogatott vidékfejlesztési intézkedéseket két tervezési dokumentumban foglalták össze a 2004-2006 közötti időszakra. Az egyik – amely az úgynevezett strukturális intézkedéseket tartalmazta – az Agrár- és Vidékfejlesztési Operatív Program (AVOP), a másik a Nemzeti Vidékfejlesztési Terv, az EMOGA Garancia-részlege Intézkedéseire (NVT) elnevezésű tervezési dokumentum volt. Az Európai Unió a jelenlegi tervidőszakra (2007–2013) egy új közösségi alapot, az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapot (EMVA) hozta létre a vidékfejlesztési intézkedések finanszírozására. Ennek felhasználására hazánk 2007-ben elkészítette az Új Magyarország Vidékfejlesztési Programot (ÚMVP).

Az AVOP az Európai Mezőgazdasági Orientációs és Garancia Alap Orientációs Részlegéből, valamint a Halászati Orientációs Pénzügyi Eszközből (HOPE) támogatható intézkedésekre terjedt ki. Három fő fejlesztési irány (prioritás) szerint csoportosítva tartalmaz kilenc intézkedést, továbbá egy, a megvalósításukat segítő sajátos intézkedést, az úgynevezett Technikai Segítségnyújtást.

Az összes EU-s és nemzeti támogatás meghaladta a 100 milliárd forintot (422,8 millió euró), melyhez a legtöbb intézkedésnél a kedvezményezettek saját forrása is társult. A program keretében 2004. május 3-ától lehetett pályázni. Az intézkedések iránt élénk érdeklődés mutatkozott, amit az is jelez, hogy 2005 végén a pályázatok támogatási igénye már 171,7 milliárd forint volt, ami

Az AVOP pénzügyi forrásai és kifizetései prioritások és intézkedések szerint					
(millió Ft)					
Intézkedések prioritások szerint	Kötelezettség-vállalási keret	Szerződött összeg	Előleg kifizetés	Számla kifizetés	Kifizetés a keret százalékában
1. prioritás: A versenyképes alapanyag-termelés megalapozása a mezőgazdaságban	60 877	66 432	3368	60 353	104,7
1.1 Mezőgazdasági beruházások támogatása	56 423	61 912	2837	56 712	105,5
1.3 Halászat támogatása	1447	1466	177	1130	90,3
1.4 Fiatalközvetítők támogatása	1848	1921	75	1812	102,1
1.5 Szakmai továbbképzés és átképzés támogatása	1159	1133	278	699	84,3
2. prioritás: Az élelmiszer-feldolgozás modernizálása	14 947	14 497	1631	12 393	93,8
2.1 A mezőgazdasági termékek feldolgozásának és értékesítésének fejlesztése	14 947	14 497	1631	12 393	93,8
3. prioritás: Vidéki térségek fejlesztése	26 754	28 859	4766	21 957	99,9
3.1 A vidéki jövedelemszerzési lehetőségek bővítése	3836	3330	284	2450	71,3
3.2 A mezőgazdasághoz kötődő infrastruktúra fejlesztése	12 646	13 227	2617	10 106	100,6
3.4 Falufejlesztés és falufelújítás, a vidék tárgyi és szellemi örökségének védelme és megőrzése	5696	5533	969	4308	92,6
3.5 LEADER+	4576	6769	896	5092	130,9
4. Technikai Segítségnyújtás (TS)	2660	2729	180	2566	103,2
AVOP összesen	105 238	112 516	9945	97 269	101,9
Forrás: Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal (MVH)					

Az NVT pénzügyi forrásai és kifizetési prioritások és intézkedések szerint			
(millió Ft)			
Megnevezés	Pénzügyi keret	Kifizetés	Kifizetési arány, %
A prioritás: A környezeti állapot megőrzése és javítása			
A1 intézkedés: Agrár-környezetgazdálkodás	115 444,2	115 331,3	99,9
A2 intézkedés: Az EU követelményeinek való megfelelés elősegítése	6236,3	6231,7	99,9
A prioritás összesen	121 680,5	121 563,0	99,9
B prioritás: A termőhelyi adottságokhoz és a piaci viszonyokhoz jobban igazodó termelési szerkezet kialakításának támogatása			
B1 intézkedés: Mezőgazdasági területek erdősítése	20 689,5	20 666,2	99,9
C prioritás: A termelők gazdasági életképességének, pénzügyi helyzetének és piaci pozíciójának javítása			
C1 intézkedés: Félíg önálló gazdaságok támogatása	662,8	663,8	100,2
C2 intézkedés: Termelői csoportok létrehozása	7426,2	7426,9	100,0
C3 intézkedés: Korai nyugdíjazás	0,0	0,0	
C prioritás összesen	8089,0	8090,7	100,0
D prioritás: A mezőgazdasági tevékenységek fenntartása és fejlesztése, ezáltal kiegészítő jövedelem és munkahely teremtése különös tekintettel azon gazdálkodók számára, akik kedvezőtlen termőhelyi adottságú területeken gazdálkodnak			
D1 intézkedés: Kedvezőtlen adottságú területek támogatása	3789,9	3781,3	99,8
Technikai Segítségnyújtás (TS)	9573,2	7600,2	79,4
A Terv intézkedéseire	163 822,1	161 701,4	98,7
Top up keretére átcsoportosítva	24 044,4	24 044,4	100,0
SAPARD Programra átcsoportosítva	5118,0	5118,0	100,0
NVT forrás összesen	192 984,4	190 863,8	98,9
Forrás: Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal (MVH)			

mintegy 60 százalékkal haladta meg a 2004–2006 között rendelkezésre álló források összegét.

2008-ban a halászati pályázatokon kívül más intézkedések esetében új pályázatok benyújtására nem volt lehetőség a források lekötése miatt. A program keretében ebben az évben összesen 13,2 milliárd forint támogatás került kifizetésre, amivel a teljes pénzügyi keretet felhasználtuk.

Az AVOP intézkedései leginkább a modernizációt, a műszaki-technikai feltételek javítását szolgálták, elsősorban a mezőgazdaságban és az élelmiszer-feldolgozás terén, de szerény mértékben hozzájárultak a vidéki jövedelemszerzési lehetőségek bővítéséhez, a vidéki épített környezet megújításához és a termelés humán feltételeinek javításához is.

A Nemzeti Vidékfejlesztési Terv az EMOGA Garancia-részege által támogatott, a 2004–2006 időszakra szóló vidékfejlesztési intézkedésekre készült, amelyben a vidéki területek fenntartható fejlődését elősegítő intézkedések kerültek meghatározásra. Az intézkedésekre rendelkezésre álló források összegét befolyásolta, hogy a Bizottság

jóváhagyásával a SAPARD programra és az úgynevezett közvetlen kifizetések keretének kiegészítésére (top-up, nemzeti közvetlen kiegészítő támogatás) forrásátcsoportosítás történt.

Az NVT pénzügyi forrásai a 2004-2006 közötti időszakra vonatkozóan mintegy 190 milliárd forint támogatás folyósítását tették lehetővé (a kifizetések tekintetében 2008. év végéig). A pénzügyi forrás 80 százaléka az EU, 20 százaléka nemzeti költségvetésből származott.

Magyarország az NVT teljes pénzügyi keretét felhasználta, az intézkedések alapján évente mintegy 35 ezer gazdálkodó részesült támogatásban, legnagyobb részük az agrár-környezetgazdálkodás révén. A támogatások zöme „árbevétel, illetve kompenzáció jellegű” volt. 2008-ban az NVT forrásaiból 9,8 milliárd forint került kifizetésre. Az NVT segítségével megkezdett intézkedések jó része az ÚMVP-ben folytatódik.

A pénzügyi lehetőségeket tekintve a terv legjelentősebb intézkedése az Agrár-környezetgazdálkodás volt, hiszen ez a jogcím a pénzügyi források mintegy kéthar-

madával rendelkezett. 24 ezer gazdálkodó élt az intézkedés által kínált lehetőséggel.

Az agrár-környezetgazdálkodási intézkedés keretében nyújtott támogatások a környezettudatos mezőgazdasági termelés, a tájfenntartás és állatjólléti célú fejlesztések többletteljesítményét ismerik el, vagy az ebből adódóan jelentkező bevételekieséseket ellentételezik. Az intézkedés fő céljai között szerepelnek a vidéki területek fenntartható fejlődésének támogatása, a környezet állapotának megőrzése és javítása, a mezőgazdasági eredetű környezeti terhelés csökkentése, környezetvédelmi szolgáltatások biztosítása, a természeti erőforrások fenntartható használatán alapuló mezőgazdasági gyakorlat erősítése.

Az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap (EMVA) által támogatott, a 2007–2013 közötti időszakra szóló vidékfejlesztési intézkedéseket Magyarország az Új Magyarország Vidékfejlesztési Programban tervezte meg. Az ÚMVP célja a versenyképes, a fenntartható fejlődést

és gazdálkodást megalapozó mezőgazdaság megteremtése, a vállalkozások sokszínűségének fenntartása, életképes birtokszerkezet és racionális földhasználat ösztönzése, piaci szemlélet erősítése és a képzettségi szint emelése. A program intézkedései az előírásokat követve a következő négy tengely köré csoportosulnak:

- az első tengelyhez tartozó intézkedések nagymértékben hozzájárulnak a mezőgazdaság, az élelmiszer-feldolgozás és az erdészeti ágazat versenyképességének javításához, az agrárium fenntartható fejlődéséhez;
- a második tengely intézkedései a környezetvédelem és erdőgazdálkodás fejlesztését szolgálják;
- a harmadik tengely fő fejlesztési iránya a vidéki élet minőségének javítása és a vidéki gazdaság diverzifikálása;
- a negyedik tengely: a LEADER program megvalósítása.

A 2008-ban kifizetett támogatási összeg 85,7 milliárd forint, a halmozott kifizetés (2007 és 2008 együtt) 104,5

Az ÚMVP kifizetései prioritások és intézkedések szerint				
(millió Ft)				
Megnevezés	Kifizetések			a kifizetések megoszlása, %
	2007-ben	2008-ban	összesen	
I. tengely: A mezőgazdaság, az élelmiszer-feldolgozás és az erdészeti ágazat versenyképességének javítása				
Szakképzési és tájékoztatási tevékenységek	0,0	1 339,4	1 339,4	1,3
Fiatalközpontok induló támogatása	0,0	11 152,1	11 152,1	10,7
Tanácsadói szolgáltatások igénybevétele	0,0	593,5	593,5	0,6
Mezőgazdasági üzemek korszerűsítése	14 460,0	18 992,6	33 452,5	32,0
Félig önálló gazdálkodók támogatása	0,0	87,9	87,9	0,1
Termelői csoportok létrehozásának támogatása	959,6	3 233,1	4 192,7	4,0
I. tengely összesen	15 419,6	35 398,5	50 818,1	48,6
II. tengely: A környezet és a vidék állapotának javítása, fejlesztése				
Kedvezőtlen adottságú területek támogatása	1 031,4	2 491,8	3 523,2	3,4
Agrár-környezetgazdálkodás	0,0	31 233,0	31 233,0	29,9
Mezőgazdasági földterületek első erdőesítése	0,0	4 095,8	4 095,8	3,9
II. tengely összesen	1 031,4	37 820,6	38 852,0	37,2
III. tengely: Az életminőség javítása vidéki területeken és a diverzifikáció ösztönzése				
Készségek elsajátítása, ösztönzés	261,7	1 570,2	1 832,0	1,8
III. tengely összesen	261,7	1 570,2	1 832,0	1,8
IV. tengely: LEADER				
IV. tengely összesen LEADER				
Technikai Segítségnyújtás (TS)	2 066,1	10 930,1	12 996,2	12,4
Program mindösszesen	18 778,8	85 719,5	104 498,3	100,0
Forrás: Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal (MVH)				

milliárd forint volt. A forrásokhoz képest a kifizetések aránya 7,9 százalék. A legnagyobb arány (25,1%) a Technikai Segítségnyújtásnál (TS) és a II. tengelynél (9,4%) jelentkezik, a III. és IV. tengely esetében számottevő kifizetések még nem voltak 2007–2008-ban.

A klímaváltozás, a globális felmelegedés, a világszerte növekvő energiaigények, a fosszilis energiahordozók változó ára miatt az energiaforrások diverzifikálása, a megújuló energiaforrások és ezen belül a bioenergia részarányának növelése kulcsfontosságú tényezővé lépett elő.

Magyarország kedvező agroökológiai adottságokkal rendelkezik az energetikai célú biomassza megtermelésére. A mezőgazdaság és vidékfejlesztés területén az egyik fő cél a termelői jövedelmek megőrzése, a hozzáadott érték növelése, a bioenergetikai fejlesztésekkel a vidéki életszínvonal javítása. A megújuló energiaforrások ösztönzése gyakorlatilag az összes ÚMVP támogatási konstrukcióban megjelenik, az egyes ágazati intézkedésekbe szervesen beépült önálló jogcímként, célterületként (biogáz, fás- és lágyszárú energiaültetvények, nyersszesz, nyersolaj üzemek, biomassza kazánok). A megújuló energiaforrásokra irányuló fejlesztések a kiválasztás (pontosítás) során előnyt élveznek.

Az Új Magyarország Vidékfejlesztési Program I. tengelye széleskörűen támogatja a mezőgazdasági szektor és a vidéki térségek környezetbarát energetikai fejlesztéseit.

Az állattartó telepek korszerűsítésére benyújtott támogatási kérelmek vonatkozásában több, mint 13 milliárd forint értékű kötelezettségvállalásra került eddig sor, közel 30 állattartó telephez kapcsolt biogáz üzem létesítésére.

A lágyszárú energiaültetvények létesítésének és a fás szárú energiaültetvények telepítésének támogatására benyújtott kérelmekre 327 millió forint összegű támogatási kötelezettségvállalás került kibocsátásra. A támogatott terület nagysága 3273 hektár.

Mezőgazdasági tevékenységek energiaellátásához kapcsolódóan biomassza kazánok beszerzésére, illetve geotermikus energia alkalmazására támogatás igényelhető. A jogcím 2007. évi meghirdetése során 89,3 millió forint értékben történt kötelezettségvállalás.

A Nemzeti Vidékfejlesztési Terv agrár-környezetgazdálkodási intézkedésében továbbra is jelentős szerepet kap az ökológiai gazdálkodás valamennyi formája. Magyarországon 1995-ben még csak 100-nál valamivel több üzemben és 8 ezer hektáron, 2004-ben már 133 ezer hektáron állítottak elő bioterméket. 2004 után évente csökkenő tendenciát mutatott az ökológiai gazdál-

Az ellenőrzött területek összetétele (2008)

(hektár)

Megnevezés	Átállás alatt	Átállt	Összesen
Szántó	6645	42 424	49 069
Rét, legelő	7139	57 842	64 981
Ültetvények	434	2365	2799
Egyéb termőterület	20	5947	5967
Összesen:	14 238	108 578	122 816

Forrás: Biokontroll Hungária Nonprofit Kft, illetve Hungária Ökogarancia Kft. 2008. évi jelentése

kodásba vont területek aránya, de 2008-ban újra 547 hektáros növekedés jelentkezett.

A Biokontroll Hungária Nonprofit Kft. által ellenőrzött terület 111 800 hektár, amelyből 12 649 hektár az átállás alatti, 99 151 hektár pedig már átállt terület. A másik ellenőrző, tanúsító szervezet, a Hungária Ökogarancia Kft. 9428 hektár átállt és 336 hektár átállás alatti területet ellenőriz. Az ellenőrzött területnek tehát 88 százaléka már ökológiai minősítésű, 12 százaléka pedig átállási időszakban lévő.

Az ökológiai ellenőrzésbe vont állatállomány számos állatban kifejezve 2008-ban 17 722 darab volt, amely az előző évhez képest csökkenést mutat.

Élelmiszer-biztonság, állat- és növényegészségügy

A magyar élelmiszerlánc-felügyeleti szerv – az Állat-egészségügyi és Élelmiszerellenőrző Szolgálat –, valamint jogelőd intézményei évtizedek óta végeznek rendszeres, tervezett élelmiszer-biztonsági és minőségügyi vizsgálatokat, továbbá gyanú, illetve bejelentés alapján célzott ellenőrzéseket. A szolgálat a vágóhidakon, valamint a közösségi határállomásokon végzett folyamatos ellenőrzés mellett a mai magyar élelmiszerpiacon közel 160 ezer élelmiszer-vállalkozás 80 ezer termékének jogszabályokban előírt kötelező, illetve kockázatbecslésen alapuló tervezett és/vagy rendkívüli ellenőrzését látja el.

A hatósági helyszíni ellenőrzések száma 77 971 volt 2008-ban, melyek során 9301 esetben szabtak ki bírságot. A megelőző évek gyakorlatához hasonlóan, három kiemelt ellenőrzési akciót folytattak.

- A tavaszi piac- és fogyasztóvédelmi akció során az MgSzH területi szervei megközelítőleg 6800 létesítményben 80 ezer tétel ellenőrzését végezték el, melynek során 98 millió forint értékben szabtak ki pénzbírságot, 2150 esetben 44 tonna élelmiszert vontak ki a forgalomból 21 millió forint értékben.

- Az élelmiszerlánc-felügyeleti nyári kiemelt ellenőrzés keretében 8072 egységet (előállító, forgalmazó, vendéglátóhely) ellenőriztek. A feltárt hiányosságok miatt 39 esetben került sor a tevékenység teljes vagy részleges felfüggesztésére. Az ellenőrzések nyomán összesen 1477 esetben történt bírság kiszabása, 108 millió forint összegben.

- A téli élelmiszerlánc-biztonsági és fogyasztóvédelmi kiemelt ellenőrzés során országosan 4839 egység ellenőrzésére került sor, amelyből 600 ellenőrzés történt piacon. A feltárt hiányosságok miatt 30 esetben került sor a tevékenység teljes vagy részleges felfüggesztésére. Leggyakrabban a higiéniai feltételekre vonatkozóan állapítottak meg hiányosságot. Az ellenőrzések nyomán 590 esetben történt bírság kiszabása, összesen 62 millió forint összegben. A megállapított szabálytalanságok miatt 125 tonna élelmiszert vontak ki a forgalomból, legtöbb esetben a fogyaszthatósági, illetve minőség megőrzési idő lejártja miatt.

Az elmúlt évben különösen nagy figyelmet kapott az egyes élelmiszer termékek származásának, eredetének ellenőrzése, a nyomon követhetőség vizsgálata, az illegális élelmiszer-előállítás és engedély nélküli forgalmazás felderítése és szankcionálása. Az érdeklődés középpontjába került melamin tekintetében 204 forgalomban lévő élelmiszert ellenőriztek.

Az országos növényvédőszer-maradék ellenőrzési program keretében 2008-ban 3215 növényi és növényi alapú élelmiszer minta 230 különböző hatóanyagra kiterjedő analizisét végezték el. Határérték feletti mennyiségben mért szermaradék-tartalom, illetve Magyarországon nem engedélyezett növényvédő szer hatóanyag-tartalom miatt a hazai minták 2,6 százaléka minősült kifogásoltnak.

2008-ban mintegy 243 ezer állat-egészségügyi ellenőrzés alá tartozó létesítményből kockázatbecslés alapján 68 976 létesítmény állat-egészségügyi ellenőrzése történt meg.

Az aktív járványügyi felmérő rendszerek keretén belül az Európai Unió által is támogatott monitoring programokat 2008-ban is folyamatosan végrehajtották. Így a madárinfluenza, a klasszikus sertésspestis, az Aujeszký-betegség, a veszettség, a kékenyelv-betegség, a fertőző szivacsos agyvelőbántalmak, valamint az egyre szélesebb körre kiterjesztett szalmonella monitoring végzéséhez igényeltünk közösségi hozzájárulást. Az említetteken kívül a hazai költségvetés terhére országos monitoring vizsgálatokat is végeztek. 2008-ban a következő kiemelt feladatok megvalósítására került sor:

Növényvédőszer-értékesítés			
			(tonna)
Megnevezés	2007	2008	2008/2007 %
Értékesített növényvédő szer*	22 356	24 168	108,1
Ebből: Gombaölő szer	5203	6016	115,6
Rovarölő szer	5009	5080	101,4
Gyomirtó szer	9183	9592	104,5
Egyéb szer	2961	3480	117,5

*A mezőgazdasági termelőeszköz-kereskedelmi szervezetek közvetlen értékesítése a mezőgazdaság részére
Forrás: AKI

- a kéknyelv-betegség magyar szarvasmarha-állományra való áttérjedését 2008. szeptember 5-én igazolták. Hazánkban a gejei fertőzött állomány mellett újabb fertőzöttség nem fordult elő;

- klasszikus sertéspestist az ország északi régióiban, vaddisznó állományokban találtak. Magyarország a betegséggel kapcsolatban az Európai Bizottság által elfogadott mentesítési tervet hajtja végre;

- 2008 első félévében a szalmonella mentesítési program kapcsán a tenyésztjük-állomány fertőzöttsége 3,6, a tojóállomány fertőzöttsége alig 4 százalékosnak mutatkozott;

- 2008 egyik legnagyobb sikere, hogy a hazánkban 1998 óta folyó Aujeszkya-betegség mentesítési programot 2008 novemberében az Élelmiszerlánc és Állategészségügyi Állandó Bizottság elfogadta, így Magyarország az Európai Unió által elfogadott mentesítési programmal rendelkező országok közé került;

- az előző évekhez hasonlóan folytatódott a rókák veszettség elleni immunizálása. Hatékonyságát jelzi, hogy a veszettség esetek száma tovább csökkent;

- a fertőző szivacsos agyvelőbántalmak felderítésére irányuló monitoring vizsgálatok 2008-ban is folytatódtak.

Az eddigi vizsgálatok alapján valamennyi szarvasmarha-állományunk a szarvasmarhák szivacsos agyvelőbántalmától mentes.

A növény-egészségügyi hatósági feladatok konkrét célkitűzése volt a közvetlen humán-, illetve állat-egészségügyi kockázatot nem jelentő, zárlati és gazdaságilag jelentős növényi károsítók hazai megtelepedésének, valamint elterjedésének megakadályozása. A növények és a növényi termékek külkereskedelmi folyamatában 38 100 export tételt vizsgáltak meg a növényvédelmi felügyelők. Az import forgalom esetében 9 növény-egészségügyi határkirendeltségen 4100 növény-egészségügyi szempontból vizsgálatköteles küldeményt ellenőriztek.

Hatósági termőhelyi szemlét mintegy 37 ezer hektáron végeztek. Ennek több, mint 90 százaléka vetőmag-előállító terület. Zárlati károsítók előfordulása miatt 141 esetben rendelték el zárlatot (főként a kukoricabogár, a burgonya-fonalféreg, a keleti cseresznyelég, szilvahimlő és a *Monilinia fructicola* fertőzés miatt). Növény vagy növényi termék megsemmi-

sítést 49 esetben, kötelező növényvédelmi védekezést 104 alkalommal rendeltek el.

2008-ban a növényvédelmi hatósági tevékenység keretében 16 339 alkalommal került sor helyszíni szemlére, ebből 13 391 esetben parlagfű elleni intézkedés történt. A növényi károsítók, köztük a parlagfű elleni védekezés elmulasztása, valamint a növényvédő szerek és terménynövelő anyagok kiszerelése, forgalmazása és felhasználása során tapasztalt szabálytalanságok következtében 8413 esetben szabtak ki növényvédelmi bírságot 442,6 millió forint összegben.

A hatósági tevékenységen belül a parlagfű elleni védekezés 2008-ban is kiemelt feladat volt. Külterületen 6642 esetben 8710 hektáron rendelték el a parlagfű elleni védekezést.

2008-ban 24,2 ezer tonna növényvédő szert értékesítettek a forgalmazók, 81,9 milliárd forint értékben. A növényvédelmi költségek jelentős növekedésében az időjárás, valamint új károsítók megjelenése mellett szerepet játszott, hogy a termelők az előző évi kedvező jövedelmek és az év első felére jellemző kiemelkedően magas terményfelvásárlási árak miatt tudatosan többet fordítottak a növényvédelemre.

Agrárkereskedelem

2008-ban a kiskereskedelmi eladások 52 százaléka bonyolódott az élelmiszer- és élelmiszer jellegű vegyes üzletekben, amelyek 3293 milliárd forint értékű árut értékesítettek. A forgalom volumene 1,2 százalékkal elmaradt az előző évitől. 2008 decemberében az élelmiszer- és élelmiszer jellegű vegyes boltok száma, az ital- és dohányáru szaküzletekkel együtt 43 ezer volt, egy év alatt 2157-tel csökkent.

A hazai élelmiszerfogyasztás 2008-ban stagnált. Az élelmiszeripari termelés alakulásából, ezen belül is a belföldi értékesítés volumenének csökkenéséből, az árváltozásokból, a mezőgazdasági kibocsátás volumenének mérséklődéséből, egyes fogyasztói rétegek reáljövedelmének visszaeséséből arra lehet következtetni, hogy az egy főre jutó fogyasztás egyetlen termékből sem növekedett.

Az EU-hoz történt csatlakozásunkat követő években az agrár- és élelmiszertermékek kivitele, illetve behozatala euróban számolva évről-évre emelkedett. A 2004. évi 3,1 milliárd eurós kivitel 2008-ra 5,7 milliárd, míg a behozatal ugyanezen időszak alatt 2 milliárdról 3,8 milliárd euróra bővült. Az egyenleg is 74 százalékkal emelkedett négy év alatt, 2008-ban kiugróan magas, 1,9 milliárd eurós exporttöbbletet értünk el.

A nemzetgazdasági exportból az agrár- és élelmiszeripari termékek részesedése 2008-ban erősödött, 7,9 százalékot ért el (2007-ben 7% volt). Az import részesedése is bővült, a 2007. évi 4,6-ről 5,2 százalékra nőtt.

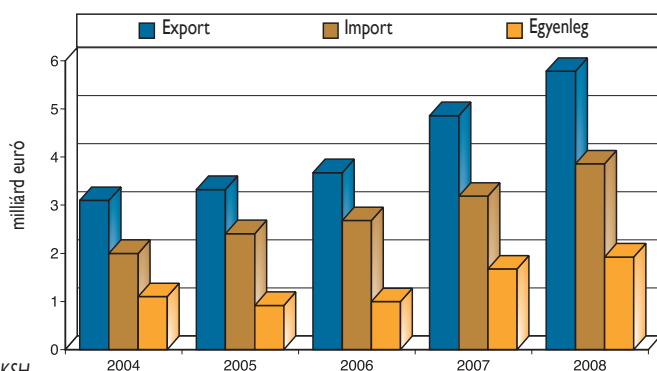
A kiviteli oldal áruszerkezetét a gabona, a hús, az olajos magvak, valamint a zöldség- és gyümölcskészítmények jelentős súlya jellemzi. 2008-ban ez a négy árucsoport adta a kivitel értékének 51 százalékát.

A teljes agrár-exportbevétel 22 százalékát a gabona-kivitel révén érték el. A gabonafélék külkereskedelmi forgalma 1156 millió euró külkereskedelmi többletet eredményezett, ami a teljes agrár-külkereskedelem egyenlegének 60 százaléka. A második legnagyobb export árbevétel – 711 millió eurót – a húsfélék kivitele jelentette. Az árucsoport behozatalának értéke 290 millió euró volt, az egyenleg 421 millió eurós értéke 10 millió euróval kevesebb, mint 2007-ben volt. Sertéshús exportunk mennyisége 5 százalékkal bővült. A baromfi-hús-kivitel volumene 18, az értéke azonban az exportár csökkenése miatt csak 8 százalékkal nőtt.

Exportunkban a harmadik legnagyobb árbevételt biztosító olajos magvak árucsoport külkereskedelmét erős bővülés jellemezte 2008-ban. Az export 60, az import 44 százalékkal nőtt, így 379 millió eurós aktívum alakult ki.

Az importoldal kiegyensúlyozottabb az exportnál. Az első négy legnagyobb értékű árucsoport – az állati takarmányok, a különböző ehető készítmények, a tejtermékek és a húsfélék – a teljes agrárimport 35 százalékát adta 2008-ban. A legnagyobb – 91 millió eurós – bővülés a cukor és cukorka-árucsoport esetében történt, de több, mint 90 millió euróval nőtt az állati és növényi zsír és olaj árucsoport importjának értéke is.

Az agrár-külkereskedelem alakulása (2004–2008)

Forrás: KSH

A kivitel és a behozatal alakulása áruosztályok szerint

Áruosztály	Export			Import			Egyenleg		
	2006	2007	2008	2006	2007	2008	2006	2007	2008
I. Élő állatok, állati termékek	927	1077	1240	595	661	751	332	416	489
II. Növényi termékek	1145	1964	2253	562	684	777	583	1280	1477
III. Állati és növényi zsír, olaj és viasz	120	138	217	104	138	229	16	0	-11
IV. Élelmiszer-készítmények, italok, dohány	1483	1684	2024	1420	1704	2064	63	-20	-39
Összesen	3675	4863	5735	2680	3188	3820	995	1675	1915

Forrás: KSH

Nagymértékben növekedett még a húsfélék és az állati takarmányok behozatala is.

Az európai országokba irányuló agrárkivitelünk értéke 2008-ban 5505 millió euró volt, 18 százalékkal magasabb, mint egy évvel korábban. Európa részesedése a teljes agrárexportból 96 százalékot ért el. Az Európai Unió tagállamaiba irányuló kivitelünk 17 százalékkal magasabb, mint egy évvel korábban. Az unió a teljes magyar agrárexportból 82 százalékkal részesedett, míg Ázsiaé 3,1, Afrikaé 0,2 százalékra mérséklődött. A teljes agrárexport bevételének 0,6 százaléka származott az amerikai kontinens országából. Ausztrália és Óceánia részesedése 0,1 százalék volt.

Legnagyobb exportpiacunk Németország, a teljes magyar agrárexport 15 százaléka került a német piacra. 2008-ban Románia lett a második legfontosabb piacunk, 14 százalékos részesedéssel. Az ide irányuló kivitel értéke 42 százalékkal nőtt. A harmadik legfontosabb export célország Olaszország. Az unión kívüli európai országok közül 2008-ban legfontosabb partnerünk Oroszország és Horvátország volt.

2008-ban a teljes agrárimport 96,4 százaléka érkezett európai országokból. Ázsia 1,5, Afrika 0,3, Amerika 1,8 százalékos részesedést ért el. Az Európai Unió aránya 94 százalékos volt, az itt feladott termékek értéke 20 százalékkal nőtt a 2007. évihez képest. Az EU-ból érkező importot tekintve a régi tagországok részesedése 70, az újaké 30 százalék volt. A legnagyobb szállítónk Németország, Hollandia és Lengyelország.

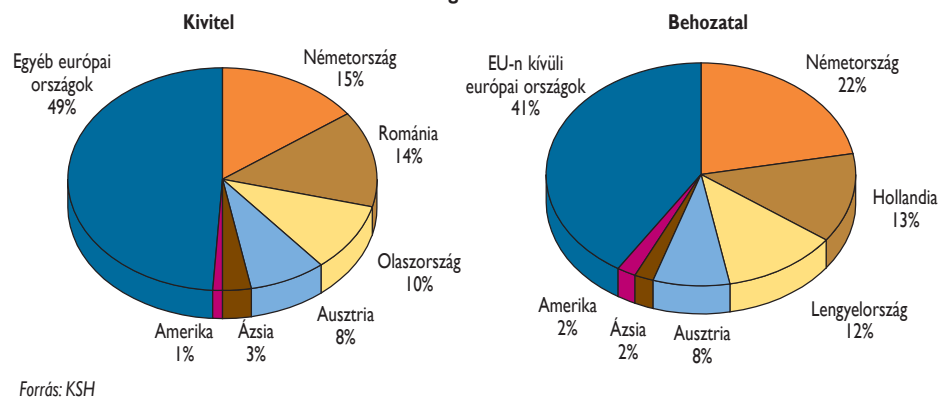
A mezőgazdasági termékek és élelmiszerek belföldi és külpiazi értékesítését elősegítő közösségi marketingtevékenységet az Agrármarketing Centrum (AMC) koordinálja. Az AMC költségvetésében a legnagyobb összeget (37%) a termékpálya-programok támogatására fordították. A korábbi évekhez hasonlóan elsősorban a tej-, a sertéshús-, a baromfi-, a zöldség-gyümölcs és a pálinka-termékpályák kapták a legnagyobb támogatást.

Külön figyelmet fordítottak a hagyományos és különleges magyar termékek támogatására (pálinka, fűszerpaprika, hagyma, méz, szürke marha).

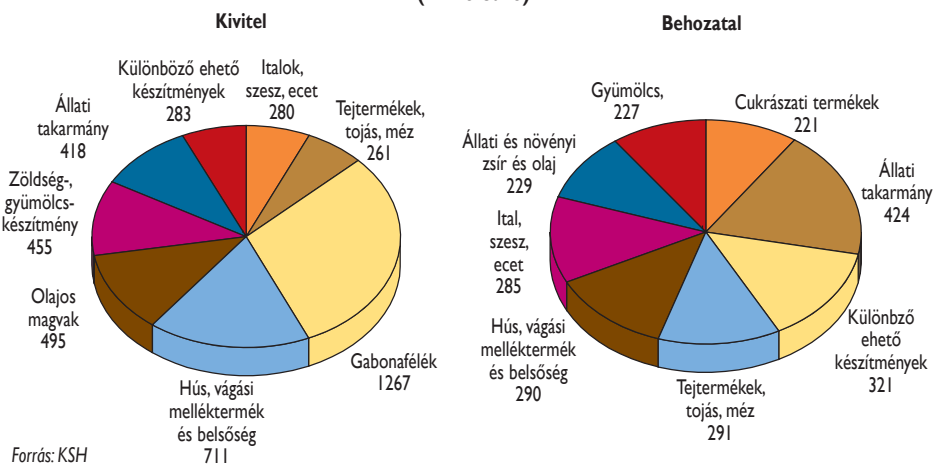
A legnagyobb hangsúlyt a termékprogramok után a Kiváló Magyar Élelmiszer védjegy promóciója kapta. 80 cég közel 400 termékén található meg a minőségi megkülönböztető embléma.

Az Agrármarketing Centrum 2008-ban 8 nemzetközi szakkiállításon és 9 hazai kiállításon létesített közösségi standot. Az AMC stratégiája szerint kiemelt fontosságúak a német és az orosz, valamint a környező országok közül a délszláv és a balkáni országok piacai. A 2008-as évben kiemelendő az egyik legjelentősebb európai kiállításon, a párizsi SIAL-on, a berlini Zöld Héten és a legnagyobb oroszországi kiállításon, a Prodepo-n való részvétel.

Mezőgazdasági és élelmiszeripari termékek kivitele és behozatala 2008-ban országok szerint

Mezőgazdasági és élelmiszeripari termékek kiviteli és behozatali forgalma 2008-ban (millió euró)

Food and Agriculture Organization of the United Nations
Shared Services Centre, Budapest Hub
ENSZ Élelmiszerügyi és Mezőgazdasági Szervezete
Közös Szolgáltató Központ, Budapest

Magyar szerepvállalás az Európai Unióban

Magyarország immár 5 éve tagja az Európai Uniónak. Mivel hazánk számára különösen fontos a vidék és a mezőgazdaság, a magyar lakosság az agrárgazdaság sikeres integrálódásán keresztül is megítéli az uniós tagságot.

A magyar agrárgazdaság sikeresen beilleszkedett a közös agrárpolitika (KAP) keretei közé, átvettük és alkalmaztuk az uniós előírásokat. Emellett 2008-ban is aktívan részt vettünk az agrárpolitika továbbfejlesztésében, illetve az új szabályok kidolgozásában.

Az agrárminiszterek egy évig tartó vita után elfogadták a közös agrárpolitika felülvizsgálatára vonatkozó politikai kompromisszumot. A Bizottság értékelése szerint sikerült olyan megoldást találni, amely megőrizte eredeti javaslatainak valamennyi elvi jelentőségű elemét. Magyarország a tárgyalások folyamán elérte, hogy a föld-nélküli állattartók a jövőben is jogosultak legyenek támogatásra, a moduláció csak mérsékelten növekedjen, fenn-

maradjon a gabona intervenciók rendszer, így 3 millió tonna búza intervenciója továbbra is a számunkra kedvező eddigi rendszer szerint zajlik majd. A Tanács elfogadta a tejkvóta 2008. évi 2%-os növelését, ez esetben csak az egész csomag elutasítása árán lehetett volna biztosítani a magyar érdekeket. A dohánytermelőknél sem sikerült elérni a termeléshez kötött támogatások 2013-ig történő meghosszabbítását.

Magyarország egyetértésével a Tanács elfogadta az iskolagyümölcs-program kialakítására tett javaslatot. A jövőben európai uniós támogatással osztanak zöldséget és gyümölcsöt az iskolás gyerekek között. Az iskolagyümölcs-program – amely a 2009/2010-es tanév elején indul – fakultatív, a tagállamok dönthetik el, hogy részt kívánnak-e venni benne. Hazánkra mintegy 2 millió euró jut a 90 millió eurós keretből.

A WTO tárgyalásokon a lényegi kérdésekben tovább-

ra sem volt előrelépés. Fennmaradt az EU és a legfontosabb partnerek kötelezettségvállalási hajlandósága közötti súlyos egyensúlyhiány. Magyar részről hangsúlyoztuk, hogy a mezőgazdasági tárgyalások eredményeit a közös mezőgazdasági politika már elhatározott keretei között kell tartani további áldozatvállalás nélkül. A tagállamok többsége kiállt amellett, hogy a Bizottság határozottan lépjen fel az európai érdekek védelme és az egyensúly helyreállítása érdekében. Olyan kötelezettségeket ne vállaljon, amelyek veszélyeztetik az európai agrártermelők érdekeit. Kezdeményeztük, hogy a földrajzi árujelzők ügyében történjen előrelépés.

Folytatódott a vita a növényvédő szerek forgalomba hozataláról szóló javaslatról. A tervezet értelmében a tagállamok a növényvédő szereket tagállami szinten vagy kölcsönös elismerés alapján is jóváhagyhatnák. Az EU-t három zónára osztanák fel (északi, középső, déli), az alapszabály az lenne, hogy az egyes zónákon belül kötelezően el kellene ismerni az egyik országban engedélyezett növényvédőszer-hatóanyagokat. Magyar részről aggályosnak tartottuk a zóna-felosztást, mivel álláspontunk szerint a középső zónában – ahová hazánk is tartozik – 14 megkülönböztető éghajlati és agroökológiai adottságokkal rendelkező ország található (pl. Írország és Románia is), ezért egyszerűen nem lehet a zóna területén a növényvédő szereket valamennyi növénykultúrában egységesen alkalmazni.

A genetikailag módosított (GM) szervezetek kérdésében továbbra is igen eltérő álláspontot képviselnek az egyes tagállamok és a Bizottság. Magyarország aktívan részt vett a francia elnökség ad hoc munkacsoportjában, mely célul tűzte ki a GMO-kal kapcsolatos uniós politika felülvizsgálatát. Az összeállított következtetéseket a környezetvédelmi miniszterek tanácsa elfogadta. Hazánk továbbra is elutasítja a GM-termékek hazai termelését, mert az egészségügyi hatások nem tisztázottak, továbbá a mentesség előnyt jelent az exportban.

A Tanács magyar kezdeményezésre vitát folytatott a vidékfejlesztési beruházásokhoz kapcsolódó, vissza nem térítendő ÁFA-ról. A problémák megoldását sürgető magyar felvetést a tagországok egyhangúlag támogatták. A Bizottság elismerte, hogy az EMVA és az ERFA eltérő szabályokat alkalmaz. Kiemelte, hogy nagyon óvatosan kell bánni a kérdéssel, nehogy az EU támogatások megadóztatásra kerüljenek.

A magyar agrárdiplomácia ismét aktív évet zárt. A több országgal fenntartott gazdasági vegyes bizottságok, önállóan létrehozott mezőgazdasági munkabizottságok, munkacsoportok továbbra is jó fórumot teremtettek az

ágazati együttműködés koordinálására. 2008-ban hét országgal (Franciaország, India, Izrael, Jordánia, Oroszország, Szlovákia, Ukrajna) tartottunk mezőgazdasági munkacsoportülést. Nemzetközi kiállításokra 14 vezetői kiutazás történt, Németországban és Szlovéniában Magyarország díszvendégként vett részt szakkiallításokon. Az FVM vezetői Indiába és Azerbajdzsán-Türkmenisztánba miniszterelnöki delegáció tagjaként utaztak, Romániában és Oroszországban pedig együttes kormányülésen, illetve kormányközi bizottsági ülésen vettek részt. A Visegrádi Négyek tagjaival 2008-ban háromszor került sor találkozóra. Hazánkba látogatott a lengyel

mezőgazdasági miniszter. Többször került sor vezetői szinten tárgyalásra a szlovák féllel, döntően a „Tokaj” eredetmegjelölés használata ügyében. Jelentősen bővült az Európán kívüli országokkal is a kapcsolat: miniszteri kiutazásra került sor például az USA-ba, Jordániába és Törökországba. Laoszból két vezetői delegáció is ellátogatott hazánkba.

Diplomáciai sikerként kell kiemelni, hogy az ENSZ szakosított élelmészeti és mezőgazdasági szervezete, a FAO Budapestre telepítette Európai Regionális Hivatalát, továbbá az Európa, Afrika és Közel-Kelet területét lefedő Közös Szolgáltató Központot. A magyar kormány nevében az FVM vállalta, hogy a FAO tevékenységeinek támogatására ötéves időszakon belül 100 ösztöndíjat biztosít kevésbé fejlett országok master szintű és állatorvos diákjai számára.

Magyarország mezőgazdasági szakdiplomatai

NÉMETORSZÁG (Berlin) Dull Péter

tel: 00-49-30-203-100 (közvetlen: 203-10-210), fax: 00-49-30-229-1314 (közvetlen: 224-87-207)

Cím: Magyar Köztársaság Nagykövetsége, 10117 Berlin, Unter den Linden 76.

e-mail: pdull@kum.hu • mission.ber@kum.hu

AMERIKAI EGYESÜLT ÁLLAMOK (Washington) dr. Tóth Attila

tel: 00-1-202-362-67-30 (közvetlen: 363-3228), fax: 00-1-202-966-8135

Cím: Magyar Köztársaság Nagykövetsége, 20008 Washington D.C., 3910 Shomakers Street N.W.

e-mail: TothA@kum.hu (akkreditálva Kanadába is)

OROSZORSZÁG (Moszkva) Kenedi Ákos

tel: 00-7495-796-93-70 / 351 mellék, fax: 00-7495-796-93-80, 81

Cím: Magyar Köztársaság Nagykövetsége, Moszkva 119285, Ul. Moszfilmovszkaja 62.

e-mail: AKenedi@kum.hu (akkreditálva az OF-n kívül az Örmény és az Üzbég Köztársaságokba is)

OLASZORSZÁG (Róma) dr. Hamar Balázs

tel: 00-3906-519-0116, fax: 00-3906-972-56-859

Cím: Magyar Köztársaság Állandó FAO Képviselte, 00142 Róma, Via Luigi Lilio 59C/10

e-mail: hufaorep@fastwebnet.it

FRANCIAORSZÁG (Párizs) Pallaga-Duguey Viktória

tel: 00-33-1-45-00-37-01, fax: 00-33-1-56-36-02-68

Cím: Magyar Köztársaság Nagykövetsége, 5, square de l'Avenue Foch 75116 PARIS, France

e-mail: vpallaga@kum.hu

BELGIUM (Brüsszel) dr. Czeti András

tel: 00-322-234-1285, fax: 00-322-280-1724

Cím: Magyar Köztársaság EU Missziója, 2040 Brussels, Rue de Treves 9298

e-mail: andras.czeti@kum.hu

SPANYOLORSZÁG (Madrid) Szentmáry Tamás

tel: 00-34-91-7000-132 (központ: 00-34-91-413-7011), fax: 00-34-91-413-4138

Cím: Magyar Köztársaság Nagykövetsége, C/Fortuny 6., 28010 Madrid

e-mail: TSzentmary@kum.hu • agri@hungria.es

KÍNA (Peking) Bíró István

tel: 00-86-10-6532-1431, 2, 3, fax: 00-86-10-6532-5053

Cím: Magyar Köztársaság Nagykövetsége, No. 10 Dong Zhi Men Wai street, San Li Tun, Beijing, 100600, PRC

e-mail: IBiro@kum.hu

ROMÁNIA, (Bukarest) dr. Szabó József Andor

tel: 00-40-21-208-2978, fax: 00-40-21-312-0467, mobil: 00-40-727811072,

Cím: Magyar Köztársaság Nagykövetsége, Str. Jean-Louis Calderon 63-65., 70202, Bucurest

e-mail: AJSzabo@kum.hu

Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium

1055 Budapest, Kossuth Lajos tér 11. • Telefon: 00-36-1-301-4000, • Fax: 00-36-1-301-0406

www.fvm.hu

Készült a minisztérium szakmai főosztályainak tájékoztató anyagai, a KSH, valamint az AKI statisztikai adatainak felhasználásával

Előkészítés:

Magyar Mezőgazdaság Kiadói, Sajtó, Reklám, Propaganda Kft. • 1141 Budapest, Mirtusz u. 2.
Telefon: 00-36-1-470-0411, • Fax: 00-36-1-470-0410 • www.magyarmezogazdasag.hu

Nyomda:

Oláh Nyomdaipari Kft.

